

Oglasi, pripodana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novici za predbrojku, oglasne itd. šalju se naputnicom ili položenicom pošt. st. 10. u Beču pa, administraciju lista u Pulu.

Kod narudbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 247249.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nosloga svo pokvari.“ Narodna poslovica.

Izlaz svake četvrtke o pedeset.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, a nepodpisani ne tiskaju, a nečitanost ne primaju. Predplata za poštarinom stoji 12 K za obće, 8 K za seljake, a na godinu ili K 3—, odo. K. 3— na pol godine.

Izvan carine više poštarina. Plaća i utaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h, zaostali 20 h, koji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i dr.“ (Via Sissano), kamno neka se naslovljuju dva pisma i predplat.

Glavna skupština

i javni sastanak pol. društva „Edinost“ u Štedinju

dne 2. novembra 1902.

Trst, dne 6. novembra. Okolo 4 sata i pol otvori skupštinu predsjednik prof. Matko Mandić, pozdravljajući skupštinare u ime odbora i zahvaljujući im se, da su se toli mnogobrojno sastali. Predstavi skupštini zastupnika na car. vieću g. prof. Vj. Spincića, zastupnike na zem. saboru istarskom dr. D. Trinajstića i dekana Komparea, zastupnike na tršćanskom zem. saboru dr. Gregorina, dr. Rybára, Ivana Goriupa i Ivana Vatočca i predstavnike štampa, izrazivši duboko sažaljenje što ne može, košto obično predstavi bivšeg vodju tršć. Slovence, preporeditelja slovenske ideje i bivšeg zastupnika na car. vieću i na tršć. saboru pok. Ivana viteza Nabergoja, te pozova skupštinare, da mu uzliknu „slava“ — čemu se skupštinari i odzvaše trokratnim „Slava!“

Košto svaki valjani gospodar — nastavio je predsjednik — i svatko, koji živi od svojih poštenih ruku, čini koncem suncane godine svoje račune o svom djelovanju da vidi u koliko je napredovao ili dali je stupao pravom stazom — tako moramo i mi svake godine pretresivati svoje javno djelovanje.

Naše glavno djelovanje u prošlosti godini bijahu izbori za zem. sabor u Istri. Sjećat ćete se gotovo svi pod takovim su se pritiskom vršili ti izbori. Protiv nas imali smo talijansku oligarhiju — kako ju obično nazivljemo — sa svim svojim nasiljem, a na ruku joj je išao slavni u Primorju vladajući sistem. Uz takvo prilike moramo se zadovoljiti time, da zadržimo dosadane svoje pozicije, te da izaberemo svojih 9 zastupnika. Čim se odnošaji promjene, napose pak vladin sistem, nema sumnje, da će broj naših zastupnika poskočiti i doći bar do polovice svih mandata.

Pol. društvo „Edinost“ razvilo je u prošlosti godini svoje djelovanje na sve grane javnog življenja, a koliko su dopuštali odnošaji. Da se nije više učinilo, na tome je krivo pomanjkanje osoba, koje bi se mogle ili htjele posvetiti javnom djelovanju. O prošlogodišnjem djelovanju društva u minuloi godini doznati ćete iz izvješća g. tajnika, koga ovime pozivljemo, da isto pročita. (Burno povladjivanje.)

Društveni tajnik g. dr. Černe pročita zatim obširno izvješće o djelovanju društva tekom prošaste godine, a mi vadiamo iz njega slijedeće važnije točke.

Odbor je obrđavo ukupno 26 sjednica. Društvena glavna zadaća bili su izbori u istarski sabor, napose pak je odbor posvetio svoje djelovanje izbornom gibanju u kotaru koparskom, gdje je bila talijanska stranka posijala sjeme razdora medju naše tamošnje birae, da tako onemogućiti izbor dvojice narodnih kandidata. Nu uztrajnošću odbora, revnošću nekojih naših tamošnjih rodoljuba i usljed

javnog sastanka u Dekaniji združilo se je sve što pošteno misli u jedno kolo i naši kandidati bijahu izabrani.

Istodobno posredovao je odbor kod poznate afere slov. učiteljstvih djaka u Kopru te se njemu ima zahvaliti što ista nije imala kolnijih posljedica.

Odbor pol. društva „Edinost“ pritužio se je brzojavno na ministra Željeznica radi nadpisa na novoj drž. željeznici Trst—Poreč, glede kojih je vladajuća tal. klika zahtjevala, da bude izključivo talijanski. Ako i tu potpun uspjeh nije položen, kriva je vlada, koja je i tu popustila Talijanima.

Pokrajinski osebujni odnošaji i pomanjkanje komunikacija nije više puta dopuštalo društvu, da razvije svoje djelovanje i po cijeloj Istri, te se je društvo većinom moralo ograničiti na inicijativu, dočim je daljnje korake prepuštalo istarskim pravicima, koji su pak uvijek u suglasju sa društvom djelovali. Dne 9. siječnja 1902. osnovala su pako naša istarska braća svoje posebno pol. društvo sa sjedištem u Pazinu, te je to prvoo skupštini prisustvovao i predsjednik našeg društva g. prof. Mandić.

Najvažnije pitanje, kojim se je bavio odstupajući odbor, bilo je školsko pitanje u Trstu. Nema ljucé rane na tjelu tršćanskih Slovence nego je baš pomanjkanje škola, za koje se mi borimo bez uspjeha već preko četvrt stoeća tako, da smo danas tamo, gdje smo nekad bili, odnosno sad imamo, rješitbu ministarstva kojom se je naš utok odbio. — Mjeseca novembra 1901. obrđzavao se je u Trstu javni sastanak, na kojem se je to pitanje pretresivalo a dne 14. sept. t. g. drugi javni sastanak, koji je imao svrhu da upozori vladu na veliku krivicu koju se nanasa tršć. Slovincem. Nekoliko dana kasnije dostavljena nam bijaše spomenuta rješitba ministarstva. Samo se po sebi razumije, da čemo se pritužiti na upravno sudiste, koje ima u tom pitanju zadnju rječ, a ako i ovo ne udovolji našim opravdanim zahtjevima, obratit čemo se na druge faktore.

Izvjješće se nadalje bavi sa djelovanjem pol. društva „Edinost“ na crkvenom polju, t. j. da sačuva našem narodu one svetinje, koje su mu namrli njegovi predci — slavensko hogoslužje. Nabraja nadalje sastanke, koje je odbor upriličio u zadnjoj godini i uspjeh istih, te pozivlje sve svjestne Slovence i Hrvate, da se late složno djelovanja za svetu narodnu stvar.

Iza pročitanog i odobrenog izvješća blagajnika najvio je predsjednik, da će izviesiti g. drž. zastupnik prof. Spincić o položaju u monarhiji.

Skupštinari pozdraviše oduševljeno rečenog zastupnika i tekom cijelog njegovog govora razliježase se po dvorani burni glasovi odobravanja, odnosno ogorčenja proti oblastim.

Prostor lista nam ne dopušta, da taj govor u cijelosti donesemo; zato se ograničujemo na glavne točke istoga.

Govornik je ponajprije naglasio o čemu bi mogao sve govoriti nu pošto će o tome izvjestiti drugi govornik, ograničuje se samo na politički položaj i na narod-

nostnu borbu u Austriji, napose u austrijskom parlamentu. U Austriji — izvadjao je govornik — bore se dvije struje: pravica i krivica, ravnopravnost i nadvladja; ta borba je stara, i datira od časa, od kad razni narodi zajedno u istoj državi stanuju. Čas je jača i veća, čas opet jenja, dok pojedine stranke sakupe novih sila, da novom snagom udare.

U najnovije doba vrti se ta borba oko 2 pitanja, t. j. oko nagodbe sa Ugarskom i oko pomirenja Čeha i Njemaca ili oko jezikovnog pitanja.

Govornik se bavi postankom znanih jezikovnih naredaba (Badeni) i njihovom kratkom življenju; govori o taktici i stajnovištu, koje su prema istim zauzimali pojedini parlamentarni klubovi i pojedina ministarstva i o konačnoj sudbini tih naredaba, t. j. o ukinuću istih po ministru Claryju.

Obširno se bavi sa programom i nakanami sadanjeg ministra-predsjednika Koerbera, kojemu da je glavna zadaća, da osami Čeha, dočim da si je Poljake, bivše podupiratelje vladinog sistema također utudijo i ohladnio; na Jugoslovene razdičkane u 3 klubova, da se niti ne obazire: sve to da učini uslugu Njemcima, koji makar svi združeni, ne mogu da sačinjavaju u parlamentu većinu ako su svi Slaveni složni.

Glede nagodbe sa Ugarskom — reče govornik — da se pogadjja Koerber već mjeseca i mjeseca sa magjarskim ministrom-predsjednikom, a vladine su novine danomice trubile u svijet, da je nagodba već utanačena te da treba još samo nekakva nevažnija pitanja rješiti, dok napokom neposredno pred otvorenjem parlamenta nezateče pisati, da nagodbe ne treba rješiti parlamentarno i da se Koerber poslušti lahko glasovitim § 141 Česi su dozvolili, da se razpravljaju mirno i proračun i zakon ob uređenju kanalah i zidanja željeznica te zaključili obstruirati kad dođe nagodba na dnevni red. — Medjutim došao je Koerber sa temeljnim naerti za uređenje jezikovnog pitanja. Ti naerti izdani su izključivo samo za Česku i Moravsku; izpuštena je dakle česka Slezja i dnakao sve jugoslavenske pokrajine. Ti naerti su Čeha tako ozlovoljili, da su izjavili, da neće o njih niti razpravljati. Niemci su odmah prvih dana objavili predlog za uređenje jezikovnog pitanja. Glavne točke tog predloga sastaje se u tome, da bude njemački jezik državni jezik, da mora svaki državni činovnik poznavati njemački jezik u rječ i pismu; razprave u parlamentu da moraju biti izključivo njemačke; zakoni da se imadu izdavati samo u njemačkom jeziku; njemački jezik da mora biti uredovni jezik kod svih državnih oblasti; njemački sastavljene podneske da mora priznati svaka oblast; u njemačkom jeziku da moraju obćiti obhusti sa strankami, škole da moraju biti njemačke posvuda, gdje se tomu nebi protivile obćine itd. itd.

Uz takove zahtjeve Njemaca je jasno, da se jezikovno pitanje ne da tako lahko rješiti. — Dnevni red parlamenta ne samo da nije još dotaknjen, već se mu je pred-

postavilo razpravu o Koerberovoj izjavi od dne 16. oktobra. Sad se razpravljaju samo prešni predlozi. Koerber uvijda važnost položaja i reč bi, da mu je baš zgodno došao jedan novi predlog za nredjenje rečenog pitanja djelomice u parlamentu, djelomice u pokrajinskim saborima. Govori se također, da će Koerber kod razprave o njegovoj izjavi dati nekakvu novu izjavu, koja da će umiriti Čeha. Nu Koerber također straši. Tako je primjerice jednoj deputaciji, koja ga je pitala, dali je odlučena kakva podpora za elementarno oštećene pokrajine, odgovorio, da jest, nu da će ju dati na razpravu tekar onda, kad se predje na dnevni red. On se da pače grozi sa razpustom parlamenta, ako isti ne bude začeo raditi do 14. t. mj. Nu tih se grozja nitko pametan ne boji a u drugu ruku time se kriza nebi rješila. Tu treba drugih liekova: temeljnih promjena u nutarnjoj i vanjskoj politici.

I reč bi, da se je začelo to uvijdati; a bilo bi već i vrijeme. Mi smo vladu već davno na to upozorivali, nu ova nas svendilj odbija, pa zato je naša sveta dužnost, da s krbimo sami za se. Nemamo doduše oružja ni novaca, ali imademo drugih sredstava, i ta moramo upotrebljavati.

Ja se veselim svakom i najmanjem napredku, svakoj posujitnici, skoli, čitao-nici itd., jer sve je to od velike važnosti za naš narod. To su doduše malenkosti, ali time se mi možemo ponositi. U tom našem djelovanju neka nas vodi osvjeđočenje, da nismo sami ovdje, te da imamo svoje braće iste krvi i jezika i u drugim pokrajinama, i da ta naša braća nas neće zapustiti, da neće dozvoliti, da propadnemo. I danas na dušni dan, sjećajmo se mile i pokojne braće, sjećajmo se naših pok. rodoljuba, koji su se tuđe trudili za dobrobit i spas našega naroda. Sjećajmo se tih mučenika, koji su rad ljubavi do svojeg naroda trpili proganjanja i proli-vali za naš svoju krv i u toj uspomeni radimo svi složno za slobodu našeg naroda!

Tim riečima je završio g. zastupnik svoje izvješće a oduševljeni skupštinari pridedili su mu burnu ovaciju.

Iza njega govorio je g. dr. Otokar Rybár čiji govor također samo u kratko donasamo i koji je svojim govorom baš elektrizirao obćinstvo, koje mu je neprekidno i burno povladjivalo.

Ponajprije reče, da je položaj tršćanskih Slavena u toliko jasan, što mjestni magistat pomoću nesretnog vladinog sistema hoće, da u klici uništi Slovence u Trstu i okolici a zatim se obširnije bavio sa školskim pitanjem i sa popisom pučanstva.

U prvom pogledu nabraja bezbroj krivica, koje se nanasa Slovincem u Trstu, koji neimaju niti jedne pučke slovenske škole, dočim se za Niemce, kojih ovdje malo ima, gradi i pučke i srednje škole. Pripovjeda značajan odgovor, što mu ga je dao neki visoki činovnik na pitanje zašto vlada dade Niemcima škole a zašto ih ne daje Slovincima. Taj odgovor je glasio: Vi ste tu kod kuće i radi toga morate tražiti škole od obćine; obćina

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadržanih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4 1/2 % kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uložnja suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim júlja i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lijevo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

Pčelno - vošćene svieće

kilogr. po K 4.90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u rešetku sa zlatom, vošćenim cvietem itd. kg. po K 8.—
Iste okrašene s odjeljivim cvieticama 2.40
Tamnjan lagrima, najfiniji 2.—
granis 1.20

Vošćeni ovitki, hlebi i bojadisani . . . kg. po K 4.90
Isti okrašeni a cvietom i zlatom 5.—
Svieće za božićno drvo u 6 bojah 3.—
Vošćena svieća tarče. I. austr. sastav 4.40
Svieće i tarče. I. talijanski sastav 3.—
IL 2.40

Svieće za pogrebe po vrlo niskoj cijeni. — Za pravi, čisti vosak jamšim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenci (štitiji) i stakla za vječnu linc. — Isto tako masni pilomac (stolni) i navadni, uz vrlo niske cijene.

Preporučam se prečastnom sveštenstvu i p. n. občinstvu najpozniznije,

J. KOPAČ,
vošćarica u Gorici.

Kupujte samo Cirilo - Metodijske žigice!

Svoj k svome!

Brat „Sokol“.

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadjna svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije cijene.

Ivan Videka,
Via Abbazia 33. krojački majstor.

Prvo slovensko skladište pokućstva
ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurencija nemoguća,
jer je pokudstvo iz prve ruke.

Tvornica pokućstva

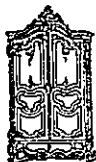
dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST - BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacрте osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i točna cijena.

Sjećajte se narodnih društva!

Železnato
vino

LEKARJA
Piccoli-ja
v Ljubljani.
Dobiva se v lekarnah

krepeča
malokrvne,
nervozne in
slabotne osebe

Edina zaloga na Kranjskem
lekarna

PICCOLI

„pri Angelu“ v Ljubljani,
— Dunajska cesta —

Politrena steklenica 2 krune.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar
Gabrijel Piccoli v Ljubljani
točno ako se mu pošlje znesek po
poštnem povzetju.

Dobiva se tudi v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 2 kruno 40 h. steklenica. 2

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je
GLAVNO ZASTUPSTVO
za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tuđinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cijene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

— Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Kao dobročinstvo
i kao potreba za svaku obitelj pokazuje se svak dan više uporaba

Kathreiner-Kneippove sladne kave.

Nijedna brižna gospodarica neka ne okleva dulje, da uvede ovu ugodnu, tečnu i zdravu kavu.

Nema čiče prmjese, ni bolje naknade za zrnađu kavu, gdje je ova liečnicki zabranjena.

Kathreiner-Kneippova sladna kava prava je samo u originalnim zamotkama Kneipp. Otvoreno vagana i prodavana ili inače zapakovana sladna kava nije nikada

Kathreinerova.

Oglasi, pripadajuća im
tiskaju i rješavaju se na temelju
običajnog cenzura ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd.
šalju se naputnicom ili polo-
žnicom pošt. štedionice u Beču
na administraciju lista u Puli.

Kod narudbe valja točno označiti
ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.

Tim list na vrijeme ne prima,
neka to javi odpravničtvu u
otvorenom pismu, za koji se
ne plaća poštarina, ako se iz-
vana napise „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavač Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Glavna skupština

i javni sastanak pol. društva „Edinost“ u Škledaju

dne 2. novembra 1902.

Trst, dne 6. novembra. Okolo 4 sata i pol otvori skupštinu predsjednik prof. Matko Mandić, pozdravljajući skupštinaru u ime odbora i zahvaljujući im se, da su se toli mnogobrojno sastali. Predstavi skupštini zastupnika na car. vieću g. prof. Vj. Spinčića, zastupnika na zem. saboru istarskom dr. D. Trinajstića i dekana Komparea, zastupnike na tršćanskom zem. saboru dr. Gregorina, dr. Rybára, Ivana Goriupa i Ivana Vatovca i predstavnik štampe, izrazivši duboko sažaljenje što ne može, košto obično predstaviti bivšeg vodju tršć. Slovence, preporoditelja slovenske ideje i bivšeg zastupnika na car. vieću i na tršć. saboru pok. Ivana viteza Nabergerja, te pozove skupštinaru, da mu uzliknu „slava“ — čemu se skupštinar i odazvaše trokratnim „Slava!“

Košto svaki valjani gospodar — nastavio je predsjednik — i svatko, koji živi od svojih poštenih ruku, čini koncem sunčane godine svoje račune o svom djelovanju da vidi u koliko je napredovao ili dali je stupao pravom stazom — tako moramo i mi svake godine pretresivati svoje javno djelovanje.

Naše glavno djelovanje u prošastoj godini bijahu izbori za zem. sabor u Istri. Sjećat ćete se gotovo svi pod takovim su se pritiskom vršili ti izbori. Protiv nas imali smo talijanski oligarhiju — kako ju obično nazivljemo — sa svim svojim nasiljem, a na ruku joj je išao slavni u Primorju vladajući sistem. Uz takve prilike moramo se zadovoljiti time, da zadržimo dosadnje svoje pozicije, te da izaberemo svojih 9 zastupnika. Čim se odnosi promjene, napose pak vladin sistem, nema sumnje, da će broj naših zastupnika poskočiti i doći bar do polovice svih mandata.

Pol. društvo „Edinost“ razvilo je u prošastoj godini svoje djelovanje na sve grane javnog življenja, a koliko su dopuštali odnosi. Da se nije više učinilo, na tome je krivo pomanjkanje osoba, koje bi se mogle ili htjele posvetiti javnom djelovanju. O prošlogodišnjem djelovanju društva u minuljoj godini doznali ćete iz izvješća g. tajnika, koga ovime pozivljemo, da isto pročita. (Burno povladjivanje.)

Društveni tajnik g. dr. Černe pročita zatim obširno izvješće o djelovanju društva tekom prošaste godine, a mi vadiamo iz njega sljedeće važnije točke.

Odbor je obdržavo ukupno 26 sjednica. Društvena glavna zadaća bili su izbori u istarski sabor, napose pak je odbor posvetio svoje djelovanje izbornom gibanju u kotaru koparskom, gdje je bila talijanska stranka posijala sjeme razдора među naše tamošnje birae, da tako onemogući izbor dvojice narodnih kandidata. Nu uztrajnošću odbora, revnošću nekih naših tamošnjih rodoljuba i usljed

javnog sastanka u Dekanah združilo se je sve što pošteno misli u jedno kolo i naši kandidati bijahu izabrani.

Istodobno posredovao je odbor kod poznate afere slov. učiteljskih djaka u Kopru te se njemu ima zahvaliti što ista nije imala kobnijih posljedica.

Odbor pol. društva „Edinost“ pritužio se je brzojavno na ministra željeznice radi nadpisa na novoj drž. željeznici Trst—Poreč, glede kojih je vladajuća tal. klika zahtijevala, da bude izključivo talijanski. Ako i tu potpun uspjeh nije postignut, kriva je vlada, koja je i tu popustila Talijanima.

Pokrajinski osebniji odnosi i pomanjkanje komunikacija nije više puta dopuštalo društvu, da razvije svoje djelovanje i po cijeloj Istri, te se je društvo većinom moralo ograničiti na inicijativu, dočim je daljnje korake prepuštalo istarskim pravcima, koji su pak uvijek u suglasju sa društvom djelovali. Dne 9. siječnja 1902. osnovala su pako naša istarska braća svoje posebno pol. društvo sa sjedištem u Pazinu, te je toj prvjoj skupštini prisustvovao i predsjednik našeg društva g. prof. Mandić.

Najvažnije pitanje, kojim se je bavio odstupajući odbor, bilo je školsko pitanje u Trstu. Nema ljude rane na tjele tršćanskih Slovence nego je baš pomanjkanje škola, za koje se mi borimo bez uspjeha već preko četvrt stolec tako, da smo danas tamo, gdje smo nekad bili, odnosno sad imamo, rješitbu ministarstva kojom se je naš utok odbio. — Mjeseca novembra 1901. obdržavo se je u Trstu javni sastanak, na kojem se je to pitanje pretresivalo a dne 14. sept. t. g. drugi javni sastanak, koji je imao svrhu da upozori vladu na veliku krivicu koju se nanasa tršć. Slovence. Nekoliko dana kasnije dostavljena nam bijaše spomenuta rješitba ministarstva. Samo se po sebi razumije, da ćemo se pritužiti na upravno sudiste, koje ima u tom pitanju zadnju riječ, a ako i ovo ne udovolji našim opravdanim zahtjevima, obratit ćemo se na druge faktore.

Izvjješće se nadalje bavi sa djelovanjem pol. društva „Edinost“ na crkvenom polju, t. j. da sačuva našem narodu one svetinje, koje su mu namrli njegovim predji — slavensko bogoslužje. Nabraja nadalje sastanke, koje je odbor upriličio u zadnjjoj godini i uspjeh istih, te pozivlje sve svjestne Slovence i Hrvate, da se late složno djelovanja za svetu narodnu stvar.

Iza pročitanog i odobrenog izvješća blagajnika najvio je predsjednik, da će izvjestiti g. drž. zastupnik prof. Spinčić o položaju u monarhiji.

Skupštinaru pozdraviše oduševljeno rečenog zastupnika i tekom celog njegovog govora razlegah se po dvorani burni glasovi odobravanja odnosno ogorčenja proti oblastim.

Prostor lista nam ne dopušta, da taj govor u cijelosti donesemo; zato se ograničujemo na glavne točke istoga.

Govornik je ponajprije naglasio o čemu bi mogao sve govoriti nu pošto će o tome izvjestiti drugi govornik, ograničujući se samo na politički položaj i na narod-

nostnu borbu u Austriji, napose u austrijskom parlamentu. U Austriji — izvajao je govornik — bore se dvije struje: pravica i krivica, ravnopravnost i nadvladje; ta borba je stara, i datira od časa, od kad razni narodi zajedno u istoj državi stanuju. Čas je jača i veća, čas opet jenja, dok pojedine stranke sakupe novih sila, da novom snagom udare.

U najnovije doba vrli se ta borba oko 2 pitanja, t. j. oko nagodbe sa Ugarskom i oko pomirenja Čeha i Njemaca ili oko jezikovnog pitanja.

Govornik se bavi postankom zvanih jezikovnih naredaba (Bođeni) i njihovom kratkom življenju; govori o taktici i stanovištu, koje su prema istim zauzimali pojedini parlamentarni klubovi i pojedina ministarstva i o konačnoj sudbini tih naredaba, t. j. o ukinuću istih po ministru Claryju.

Obširno se bavi sa programom i nakanami sadanjeg ministra-predsjednika Koerbera, kojemu da je glavna zadaća, da osami Čeha, dočim da si je Poljake, bivše podupiratelje vladinog sistema također otuđio i ohladnio; na Jugoslovene razciepkana u 3 kluba, da se niti ne obazire: sve to da učini uslugu Njemcima, koji makar svi združeni, ne mogu da sačinjavaju u parlamentu većinu ako su svi Slaveni složni.

Glede nagodbe sa Ugarskom — reče govornik — da se pogadja Koerber već mjeseci i mjeseci sa magjarskim ministrom-predsjednikom, a vladine su novine danomice trubile u svet, da je nagodba već utamčena te da treba još samo nekoja nevažnija pitanja riješiti, dok napokom neposredno pred otvorenjem parlamenta nezačeše pisati, da nagodbe ne treba riješiti parlamentarno i da se Koerber poslužiti lahko glasovitim § 141 Česi su dozvolili, da se razpravljaju mirno i proračun i zakon ob uređenju kanalah i zidanja željeznica te zaključili obstruirati kad dođe nagodba na dnevni red. — Medjutim došao je Koerber sa temeljnim nacrti za uređenje jezikovnog pitanja. Ti nacrti izdani su izključivo samo za Česku i Moravsku; izpuštena je dakle česka Slezija i dakako sve jugoslavenske pokrajine. Ti nacrti su Čeha tako ozlovoljili, da su izjavili, da neće o njih niti razpravljati. Niemci su odmah prvih dana objavili predlog za uređenje jezikovnog pitanja. Glavne točke tog predloga sastaje se u tome, da bude njemački jezik državni jezik, da mora svaki državni činovnik poznavati njemački jezik u rieči i pismu; razprave u parlamentu da moraju biti izključivo njemačke; zakoni da se imadu izdavati samo u njemačkom jeziku; njemački jezik da mora biti uredovni jezik kod svih državnih oblasti; njemački sastavljene podneske da mora priznati svaka oblast; u njemačkom jeziku da moraju obćiti oblasti sa strankama, škole da moraju biti njemačke posvuda, gdje se tomu nebi protivile obćine itd. itd.

Uz takove zahtjeve Njemaca je jasno, da se jezikovno pitanje ne da tako lahko riješiti. — Dnevni red parlamenta ne samo da nije još dotaknjen, već se mu je pred-

postavilo razpravu o Koerberovoj izvaji od dne 16. oktobra. Sad se razpravljaju samo prešni predlozi. Koerber uvijda važnost položaja i reć bi, da mu je baš zgodno došao jedan novi predlog za uređenje rečenog pitanja djelomice u parlamentu, djelomice u pokrajinskim saborima. Govori se također, da će Koerber kod razprave o njegovoj izvaji dati nekakvu novu izvaju, koja da će umiriti Čeha. Nu Koerber također strši. Tako je primjerice jednoj deputaciji, koja ga je pitala, dali je odlučena kakva podpora za elementarno oštećene pokrajine, odgovorio, da jest, nu da će ju dati na razpravu tekar onda, kad se predje na dnevni red. On se dakpače grozi sa razpustom parlamenta, ako isti ne bude začeo raditi do 14. t. mj. Nu tih se grožnja nitko pametan ne boji a u drugu ruku time se kriza nebi riešila. Tu treba drugih liekova: temeljniji promjena u nutarnjoj i vanjskoj politici.

I reć bi, da se je začelo to uvijdati; ali bilo bi već i vrijeme. Mi smo vladu već davno na to upozorivali, nu ova nas sveudilj odbija, pa zato je naša sveta dužnost, da skrbimo sami za se. Nemamo doduše oružja ni novaca, ali imademo drugih sredstava, i ta moramo upotrebljavati.

Ja se veselim svakom i najmanjem napredku, svakoj posujilici, školi, čitaonici itd., jer sve je to od velike važnosti za naš narod. To su doduše malenkosti, ali time se mi možemo ponositi. U tom našem djelovanju neka nas vodi osvjeđenje, da nismo sami ovdje, te da imamo svoje braće iste krvi i jezika i u drugim pokrajinama, i da ta naša braća nas neće zapustiti, da neće dozvoliti, da propadnemo. I danas na dušni dan, sjećajmo se mile i pokojne braće, sjećajmo se naših pok. rodoljuba, koji su se tude trudili za dobrobit i spas našega naroda. Sjećajmo se tih naučenika, koji su rad ljubavi do svojeg naroda trpili proganjanja i proivali za naš svoju krv i u toj uspomeni radimo svi složno za slobodu našeg naroda!

Tim riečima je završio g. zastupnik svoje izvješće a oduševljeni skupštinar priredili su mu burnu ovaciju.

Iza njega govorio je g. dr. Otokar Rybář čiji govor također samo u kratko donasimo i koji je svojim govorom baš elektrizirao obćinstvo, koje mu je neprekidno i burno povladjivalo.

Ponajprije reče, da je položaj tršćanskih Slavena u toliko jasan, što mjestni magistrat pomoću nesretnog vladinog sistema hoće, da u klici uništi Slovence u Trstu i okolici a zatim se obširnije bavio sa školskim pitanjem i sa popisom pučanstva.

U prvom pogledu nabraja bezbroj krivica, koje se nanasa Slovence u Trstu, koji neimaju niti jedne pučke slovenske škole, dočim se za Niemce, kojih ovdje malo ima, gradi i pučke i srednje škole. Pripovjeda znatčajan odgovor, što mu ga je dao neki visoki činovnik na pitanje zašto vlada daje Niemcima škole a zašto ih ne daje Slovence. Taj odgovor je glasio: Vi ste tu kod kuće i radi toga morate tražiti škole od obćine; obćina

Izlazi svakog četvrtka o pođno.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju. Predplata sa poštarinom stoji 12 K u obće, na godinu 6 K za seljake, odn. K 3 — na pol godine.

Izvan carvine više poštarina. Plaća i utiže se u Puli.

Pojedini broj stoji u h. zaostali 20 h, kofu u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

mora za vas skrbiti! Njemci nisu tu kod kuće, i za to vlada skrbi za njihove škole!

Govornik se nadalje bavi sa potlačenjivanjem slovenske okolice i prelazi na zadnji popis pučanstva. Po tom popisu su Slovenci u zadnjem desetleću pali od 20 na 16 po sto, te jih imade u Trstu i okolici ukupno 24.679. Govornik upozoruje na važnost statistike, koju se uzima kao temelj kod svih javnih pitanja, napose kod namještanja činovnika, kod ustanovljivanja škola itd. te navadja nekoje smiješne posljedice do kojih se dodje ako se gornji broj Slovenaca usporedi sa statističkim brojem slovenske školske djece u Trstu i okolici i sa brojem slovenskih birača kod prošlih izbora za V. kuriju.

Usporedimo li naime gornji broj Slovenaca (24.679) sa statističkim brojem slovenske djece (od 6.—14. godine) t. j. 4200, dolazimo do zaključka, da je u Trstu svaki šesti Slovenac djetić od 6.—14. godine, a usporedimo li broj 24.679 po odbitku onih 4200 dječaka, dakle okrugli broj 20.000 sa 8000 birača slovenske narodnosti, i uvažimo li, da je poprečno polovica ženskih, dolazimo do absurdnog rezultata, da je u Trstu skoro svaki Slovenac od 14 godina napried birač (!) dočim bi bio kod Talijana ako provedemo istu operaciju, skoro tekar svaki deseti!!

Govornik se nadalje bavi sa novom izbornom reformom, koju je podastro tršćanski zem. sabor na najvišu potvrdu, sa mahinacijama, kojima se kane uzdržati Talijani na vladi na štetu Slovenaca i konačno sa pravom obćinarstva, koje se Slovencima na sve moguće načine i uzprkos jasnom slovu zakona uzkraćuje.

Konačno iziće govornik gospodarsko propadanje Slovenaca u okolici i nesnosan položaj slovenskog radničkog stališa, te završuje nadom, da će ostala slovenska braća konačno uvidjeti važnost tršćanskih Slovenaca, te napustivši svoj međusobni brato-ubojnički boj priteći slovenskim Slovencima u pomoć i tada da će nastati bolja vremena za Slovence i Hrvate u Primorju.

Iza govora dra. Rybáta zaključio je predsjednik javni sastanak i tada se razvila neprilijena i oduševljena zabava. On je zaredala nazdravica za nazdravicom, od kojih napose iziće onu g. prof. Spinčića o slozi Hrvata i Slovenaca i govor zastupnika Komparea o našoj narodnoj svetinji — slavenskom bogoslužju. Razna pjevačka društva pjevala su naše mile pjesme, a burno odobravanje izazvala je osobito Brajšina pjesma: „Živio Spinčić, Mandić i Laginja!“

Kasno u večer odaljili se iz Škedinja naši rodoljubi, dočim je razigrano obćinasti još i nadalje ostalo u dvoranu pjevajući i vesela se što je taj sastanak, tako krasno uspio.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 9. novembra 1902.

Ovoga čedna obdržavale su se u zastupn. kući dvie sjednice, poslie šestidnevne stanke: jedna u četvrtak, druga u petak. Pred sjednicom od četvrtka i početkom iste vladalo je veliko komešanje. Bilo je predano sa strane Čeha više prešnih predloga, pak i pročitano, tako da jih imade sada predsjedništvo 30 do 40. Očekivalo se je konačno razpravu o izvaji ministrapredsjednika od 16. oktobra. Kako to u sklad dovesti? Prešni predlozi imadu prednost pred svim drugim. Sporazumilo se je tako, da će se najprije razpravljati prešni predlog zastupnika Klofača i drugoga glade zlostavljanja vojnika, a onda prešni predlog zast. dra. Kramara da se povede razprava o rečenju izvaji ministrapredsjednika, i tako istoj dade prednost pred svimi ostalim prešnim predlozi.

Zlostavljanje vojnika.

Klofač je već nekoliko puta, otkad je zastupnik, podnio predloge proti zlostavljanju vojnika sa strane njihovih predpostavljenih. Ovaj put ga je podnio proti zlostavljanju sa strane vojničkih lječnika, te u tu svrhu uveo nekoliko primjera kako su njemu do znanja došli, te pri tom udarao na vojnu upravu. Svenjemac Hybes zagovarao je taj predlog. Na obranu vojne uprave ustao je domobranski ministar grof Welsersheimb, stari viši vojnički častnik, koj sjedi u svih preraznih ministarstvih već preko 20 godina. U svojih govorihi uvijek se „odlikuje“ cinizmom, komu jedva ima para, stanovitim prezimom naprama zastupnikom naroda, i vojničkim načinom govora. Ovaj put je na svrši govora rekao: „Uvriedljive izraze kratko odbijam. U obstojećih odnosajih nemogu vojaka ni njezini pripadnici biti ničim u ovoj visokoj kući uvriedjeni; a uvriede, kojimi se ovdje vriedja pod zaštitom imuiniteta padaju na one koji jih izriču“. Naravski, da je na te riječi nastala među zastupnici buka i svakojaki povici proti ministru. Sliedeći govornik, mladi drug Klofač, Fresel, udarao je proti ministru najžešćim izrazi. Ministar se je smatrao dužnim da svoju navedenu izreku tako izpravi, da vojnika i njezini pripadnici nemogu biti uvriedjeni uvriedami kakve u ovoj kući padaju. I Njemac Glöckner ustao je da odbije način kojim ministar domobranstva na pritužbe zastupnika odgovara. Iza njega predložio je poljački zastupnik Gnjješov konac razprave, i drugi podpredsjednik dr. Žatec proglasio je, da je konac razprave prihvaćen. Na to nastala je grozna buka među zastupnici, koji su stalno držali da je samo manjina glasovala za konac. Vičnu najprije sa svojih mjesta, tekli su predsjedništvu pak zahtjevali, da dade opet glasovati. Podpredsjednik se opirao. Dočekli su zastupnici i većih stranaka. Onda je tek popustio. Glasovalo se je, i konac razprave nebiše prihvaćen. Govorili su još Choc i Reichstaller, najprije česki pak njemački; i konačno predlagatelj Klofač. Pročitav svoje predloge reče prema ministru domobranstva: „Vi ste star, ja mlad muž. Ja sam slobodno izabrani pučki zastupnik, Vi ste ovamo poslani plaćeni general, i nas nemože nijedan plaćeni čovjek ovdje u parlamentu vriedjati. To kažem u ime svojih drugova. Svaki ministar mora odgovarati. Ako neće odgovarati nek nedolazi ovdamo, nek kod kuće ostane. Ako se još jednom što slična dogodi, postupiti ćemo sa takvim ministrom, bez obzira na njegovu starost tako, kako bi on htjeo postupiti sa parlamentom“.

Koli prešnost toli sami predlozi Klofačevi bili su prihvaćeni, a idu za tim, da vlada strogo izpita navedene slučajeve i krivce kazni, te da uredi odnosaje vojničkih lječnika.

Razprava o izvaji ministrapredsjednika.

Da se povede razprava o izvaji ministrapredsjednika od 16. oktobra bilo je na predlog dra. Pacáka odlučeno, već onoga dana. S toga se čudan čini prešni predlog Kramara, da se povede razprava o toj izvaji. Ipak je moralo tako biti, da se spasi načelo, da imadu prešni predlozi prednost pred svim ostalim. Prešnost predloga bila je prihvaćena, i razprava na to započela. Razprava se glavno vrti oko uredjenja jezikovnoga pitanja. Prvi je govorio zastupnik mladočeski dr. Pantuček. On je dokazivao znanstveno i po podacih povjestnih, kao i po temeljnom zakonu, opravdanost Čeha za ravnopravnost českoga jezika posvuda u krunovinah česke krune. Zastupnik Choc, narodni socijalni demokrat, naradovao se je, što su se svi česki zastupnici ujedinili proti Koerberovom namjeravanom rješenju jezikovnoga pitanja. To bi se imalo početi već 1890., te boriti proti centralizmu a za oživotvorenje českoga državnoga prava,

Iza njega pregovorio je dr. Ploj u ime svih slavenskih zastupnika s. juga monarhijske. Rekao je, da si ti zastupnici uzdržaju i na dalje slobodne ruke prema vladi, i da će ju suditi ne po rieših nego po djelih. Do sada nije vlada ni malimi čini pokazala, da se drži objektivno naprama svim narodom. Načinom kojim ide vlada dosad neće doći napred u uredjenju odnosaja. Ona nekaže u djelih ni nepristranosti, ni pravednosti a najmanje odlučnosti u postupanju prema tim načelom. Načeli za uredjenje jezikovnoga pitanja u Českoj i Moravskoj pokazao je Koerber, da hoće i on prevladu njemačkoga jezika i naroda, njemački državni jezik. To se protivi postanku Austrije, činjenici da je više Slavena u njoj i temeljnim državnim zakonom. Odrvaća čovjeka, ako vidi, da se hoće urediti jezikovno pitanje samo u Českoj i Moravskoj, a ne u Slezijsi, i ne u južnih krunovinah monarhijske. Odrvaća čovjeka, ako vlada Koerberova, vlada činovnička, omlovažujući naredbe i oduševljena za zakone, kao željezne table, ipak neradi na to da se zakoni vrše, naročito § 19. temeljnih državnih zakona i ustanove sudbenoga reda. Ja sam već drugom prilikom, nadaljuje, pokazao kako se ima malo obzira na slovenski jezik u okružju višega sudišta u Gracu, i kako se griješiti proti Slovencima i Hrvatima u okružju višega sudišta u Trstu. Moj drug Spinčić podnio je u tom obziru više interpelacije. Ali ni te kao ni mnoge moje nisu do danas odgovorene. Ja si to tumačim tako, da se vlada srami dati pravi i pošteni odgovor na nje, jer bi tada morala priznati, da su odnosaji u južnih pokrajinah takovi, da moraju biti najodlučnije odsudjeni od zdrave uprave i primjerene justice. Spominje zatim kako vladin zastupnik u saboru Istre neće da odgovara hrvatski ili slovenski na hrvatsku ili slovenske interpelacije; kako nije ni u Dalmaciji, toj čisto hrvatskoj kraljevini, uređeno jezikovno pitanje. To sve zahtjeva od poštene vlade da uredi jezikovno pitanje i na jugu monarhijske. Vlada nebi imala, zaključuje, da odstranjuje kamenčke, koji njoj hipno na put dolaze; nego morala bi utiniti i uzdržati slobodan put, po kojem mogu svi narodi monarhijske jednako i mirno do svojega prava doći, da se pak povratu mir u nju. Govorniku se je živo odobravalno i pljeskalo.

Oborambena zakonaka osnova.

Zakonaka osnova tičuća se pomnoženja vojske uzbudila je u ugarskom parlamentu veliko nezadovoljstvo. Magjari su uspeli svojom protimbom u toliko, da je vlada povukla natrag koli u ugarskom toli u ovom parlamentu svoju prvu odnosnu osnovu. Protimba proti njoj naperena bijaše i tamo i ovdje za to, jer se je zahitjevalo u njoj, da mora u aktivnu službu biti uzeto toliko i toliko nadomjestnih rezervista, koji su onda kad su bili unovraćeni zadobili pravo, da idu samo na vježbe po 8 tjedana, a da aktivno ne služe. U svojoj novoj osnovi vlada je počinila istu pogrešku, samo da zahtjeva manji broj rezervista za aktivnu službu, a da za to hoće veći broj novaka za godinu 1903. i proti toj osnovi čuje se odlučnih glasova. Ona bi dapače mogla biti i odlučujuća u stanju u kojem se parlamenti nalaze. Szellu u Magjarskoj da se trese ministarska stolica; a ovdje je sve nestalno. Jedni hoće da će pasti Koerber, drugi da će biti razpušćen ili bar odgođen parlament, treći da će se srušiti oboje. Većega meteža nebijaše već davno.

Privremeni proračun za januar-april 1903.

Da vlada već ni nesanja da bi se proračun redovito do nove godine a ni brzo u njoj razpravio, najbolji dokaz je to, što je predložila privremeni proračun za januar, februar, marč, april 1902., kojim pita da smije u tih mjesecih tjerati poreze. U sjednici dne 7. novembra govorio je kod razprave o izvaji ministrapred-

sjednika najprije zast. Biankini. I on je počeo sa „temeljnim crtami“ Koerberovima, al je pak u savezu s jezikovnim pitanjem prešao i na drugo mnogo znamenitije polje: „Temeljne crte“ su samo za Njemce u Českoj i Moravskoj. Makar se jih mora odsuditi, ipak pokazuje njeku želju da se jezikovno pitanje u tih dvih krunovinah uredi. Za nas na jugu neima ni toga. A bila bi krajnja potreba da se dade jezikovna prava Slovencima i Hrvatima na jugu, u okolah, u uređih, i u javnom životu. Tim bi se postavila najjača ograda proti požudam talijanskim za pokrajinama na moru. Ako se ta čim prije nečini, biti će te pokrajine izgubljene za monarhiju Habsburga. Na to navadja irredentističke pojave zadnjega doba obzirno osobito na Primorje, pojave, kakvih nebi smjela trpiti ni jedan dan nijedna država koja što do sebe drži. Prelazeć na Dalmaciju, iziće anomaliju, da se još uvijek uzdrži talijanski uredovni jezik u kraljevini, gdje ima samo 2 po sto onih koji kažu da govore talijanski. Nije čudo, da Talijani i za tom kraljevinom siđu. Oni su već tako bezobrazni, da njihov čovjek nadzornje škole po Dalmaciji, da tako tamošnje tobožnje Talijane ostrči. Spominje na dalje, kako konzul talijanski u Zadru prosjeduje što se na parobrodu hrvatski pjeva, kako je Dalmatinski namjestaik zagrozio ugarsko-hrvatskomu parobrodarskomu društvu da će mu vlada uzkratiti podporu ako se bude i na dalje pjevalo, kako se pliene novine ako proti postupku Talijana što pišu. Spominje i razne sastanke u Italiji, naperene proti nam, i kakovimi se izrazi pajuje u Italiji Hrvate i Slovence, koji neimaju druge krivnje nego da brane svoje, monarhijske i vladajuću kuću. Završuje, da je Hrvatima i Slovencem dojadilo, pa ako bez odvlake neprimjenjeni čielni postupak, da će oni biti prisiljeni latiti se makar i najzgodnijih sredstava da se oslobode propasti, da si spase život. Govorniku u ruzi povladjivali osobito Hrvati, Slovenci i razni Česi, i na svrši mu čestitali i pljeskali. Svaki Hrvat i Slovenac mora biti zahvalan g. Biankini-u na tom govoru, očekivati je, da će „Naša Sloga“ obširnije taj govor izerpiti. U istoj sjednici govorio je također zast. dr. Ferreri i poglavito radi uredjenja jezika u Dalmaciji. Proti njemu samomu postupale su oblasti radi toga, jer je službeno, kao sudbeni činovnik, rabio hrvatski jezik. Da je odstupio iz službe, pošto je dokazao opravdanost svoga postupka, naročito to, da talijanski jezik u Dalmaciji neima ni po zakonih, a kamo po naravi stvari, nikakve opravdanosti. Naglasio je, da su smetnjam koje vladaju u jezikovnom obziru po svoj monarhijski krive najviše oblasti i c. kr. činovnici, koji neće da budu pravedni nit da vrše zakona. I njemu se je povladjivalo. Inače su govorili među ostalimi sa strane Njemaca bivši ministar trgovine Baernreuther, ustavovjerni Niemac, i Čeh dr. Kra m a f. Prvi bi htjeo da se jezikovno pitanje u kut potisne — labko njemu tako govoriti, kad Niemci imadu sve i više nego li jih ide. Drugi hoće zadovoljštinu českomu narodu, a ta može biti dana jezikom onda ako bude česki jezik jednako-pravan i jednakovaljan njemačkomu. Razprava nije u petak svršila.

Zemaljski izbori u Dolnoj Austriji.

Ti izbori zanimali su i zastupničku kuću. Bilo je o njih i razprava i interpelacija. Već je „Naša Sloga“ označila značaj tih izbora. Kršćanski-socijalni, s Luegerom na čelu, pobjedili su u svih kotarih ladanjskih obćina, izabrav 21 svojih muževa za zastupnike. Još sjajniju pobjedu izvojevali su u gradskoj obćini Bečkoj. Ta bira u sve 21 zastupnika, i u svih su izabrani kršćanski-socijalni. Dr. Lueger izabran je u najčidovskijem diehu grada, u Leopoldstadtu, sa par tisuća glasova većine. Do sad je nutarnji grad, gdje su skupljeni glavni bogataši grada, birao kri-

voliberalne njezajke zastupnike. Sad su ovi i tu propala. U predgovoru „Favoriten“ bio je petak valj izbor između kršćanskoga socijala i socijalnoga demokrate. Takve borbe da nije Beč još vidio: Bilo je i krvavih glava. Došlo je na biralište preko 12.600 birača. Do kraja nije se uzelo na dijel je strani pobjeda. Konačno se je noću tiskovnicima oglasilo, da je pobjedio kršćanski socijal, i to sa 39 glasova većine. Tako imade ta stranka 21 zastupnika iz seoskih obćina, 21 iz Bečke obćine. K tomu 3 iz pokrajinskih gradova, i dobit će usljed kompromisa 3 iz velikoga posjeda, dakle u sve 48 zastupnika, od svih 78. Ulazi u sabor ojačana. U samoj Bečkoj obćini glasovalo je za nju do 250.000 birača.

Za sveučilišne djake iz Istre i Dalmacije.

Evo naredbe o kojoj smo u prošlom broju javili: Ministar za bogostovje i nastavu poslao je odlukom 16. proš. mjeseca svima dekanatima fakulteta pravnih i državnih nauka, kao i svima predsjedničtvima komisija za državne izpite ove naputke za priznavanje navedenih nauka i položenih izpita sa strane dalmatinskih i istarskih djaka, kod fakulteta pravnih i državnih nauka na univerzi u Zagrebu.

Pozivljući se na § 2. zakona 20. aprila 1893., L. D. Z. Br. 68. i na § 10. provedbene naredbe 24. decembra 1893., L. D. Z. Br. 204., kojom se uređuju pravne i državne nauke i teorijski državni izpiti, nalazim, (dok drugdje ne odredim) da izdam ove naputke za priznavanje obavljenih nauka i položenih izpita dalmatinskih i istarskih djaka kod fakulteta pravnih i državnih nauka na univerzi u Zagrebu.

1. Priznavanje obavljenih nauka i položenih izpita sa strane slušalaca iz Istre i Dalmacije kod fakulteta pravnih i državnih nauka u Zagrebu, kao i pripuštanje k nastavljanju ovih nauka kod kojeg ovamošnjeg fakulteta pravnih i državnih nauka, ili k izpitima kod kakve ovamošnje izpitne komisije, pod dalje naredenim uvjetima, ovisi u prvom redu o dokazu, da se je dotični djak, prije nego je nastupio svoje pravne nauke, podvrgao s dobrim uspjehom izpitu zrelosti kod kojeg ovamošnjeg gimnazija, ili, u koliko svjedočbi zrelosti, stečenog u inostranstvu, ne bi bila priznata, na temelju posebne kakve odredbe, jednaka vrijednost, ovisi o dokazu, da je postigao priznanje vrijednosti ove svjedočbe u smislu ministarstvene naredbe, 8. marca 1869., L. D. Z. br. 31.

2. Djaci, koji su kod fakulteta pravnih i državnih nauka u Zagrebu navršili jedan ili više semestara prvoga odsjeka, što im se po propisima, što tamo vriede, davu urćunati, mogu se za nastavljanje svojih pravnohistoričkih nauka pravomoćno imatrikulovati, dotično se upisati, a po propisu ministarstvene naredbe 24. decembra 1893., L. D. Z. br. 204. mogu biti pripušteni k pravno-historičkom izpitu pred kojom ovamošnjom izpitnom komisijom.

Ako je djak redovito izučio, po pravilima, što tamo vriede, propisani prvi odsjek pravnih nauka (I. dvogodište) kod zagrebačke univerze, može na temelju ovih nauka odmah biti pripušten pravno-historičkom državnom izpitu pred jednom ovamošnjom izpitnom komisijom.

3. Svjedočbe redovito stečene kod zagrebačke univerze o (I. i II.) teorijskom pravno-historičkom državnom izpitu, tamo položenu u smislu § 5. naredbe kraljevske hrvatsko-slav.-dalm. zem. vlade (odsijek za bogostovje i nastavu) od 1. julyja 1895., br. 8189, s pozivom na § 57. stavku 2. sveučilišnog zakona 6. oktobra 1894. ovlašćuju, da djak bude pravomoćno upisan u predmete drugog odsjeka (II. dvogodišnja) pravnih i državnih nauka kod jedne ovamošnje univerze.

Ako je slušatelj prava zagrebačke univerze, pri kojemu od gore spomenutih državnih izpita na svršetku ljetnoga semestra odbačen, pak je u početku zimskoga semestra taj izpit s dobrim uspjehom ponovio, ništa se ne protivi tomu, da se pravomoćno upiše u predmete drugog naukovnog odsjeka (II. dvogodišta) kod jedne ovamošnje univerze; ali, s obzirom na odredbe § 27. slovo a) ministarstvene naredbe 24. decembra 1893., L. D. Z. br. 204 i ministarstvene odluke 17. februara 1899., br. 2340 L. M. N. br. 5., prije nego bude pripušten k sudbenom ili državnom državnom izpitu, dotično k doknadnom izpitu (točka 4., stavka 1. ove odluke) kao i rigorozima (točka 5. ove odluke) dužan je dekazati, da je slušao ostalih pet semestara kod jednog fakulteta pravnih i državnih nauka, pošto je s dobrim uspjehom položio pravno-historički izpit.

Pripuštanje k sudbenom i državnom državnom izpitu zavisi o tome, da je zadovoljeno uvjetima propisanim u § 3. zakona 20. aprila 1893. L. D. Z. br. 68, dotično § 11. ministarstvene naredbe 24. decembra 1893. br. 204.

Ako je djak redovito slušao, po propisima, što tamo vriede, cio drugi odsjek (II. dvogodište) jurističnih nauka, ili najmanje zadnji semestar kod zagrebačke univerze, pa je tamo i zadobio absolutorium, ništa mu ne smeta da bude pripušten k sudbenom i državnom državnom izpitu, pred kojom ovamošnjom izpitnom komisijom; pri čemu dakako, u zadatom slučaju, valjat će imati obzira na odredbe druge starke ove točke.

4. Djak, koji je s dobrim uspjehom položio kod zagrebačke univerze sudbeni ili državoslovni državni izpit, ili oba, uz oprost ponovnog polaganja jednog ili obaju ovih izpita, mora se podvrći doknadnom izpitu u hrvatskom jeziku kod državne izpitne komisije u tu svrhu naročito sastavljene, koja će sjediti u Beču, a to je onaj predmeta austrijskog pozitivnog prava, koji se kod fakulteta pravnih i državnih nauka u Zagrebu ili ne predavaju ili se predavaju, u nedovoljnoj mjeri, te iz kojih se tamo ili ni malo ne izpituje, ili ne izpituje u smislu ovamošnjih zahtjeva.

Svjedočba ob ovom naknadnom izpitu s dobrim uspjehom položenom, rješava se svakog zahtjeva radi priznavanja državnih izpita položenih kod zagrebačke univerze.

O predmetu i obsegu ovog naknadnog izpita i o izpitivanju biti će izdani osobiti propisi. Dole pomenuti slušatelji prava morati će kao dosele, sudbene i državoslovne državne izpite polagati pred kojom ovamošnjom izpitnom komisijom; pri čemu, što se tiče pripuštanja k ovim izpitima, imat će s njima postupati kao s onim izučenim pravicima zagrebačke univerze, o kojima je rieč u 3. točki, 2. stavke ove odluke.

Na temelju absolutoriuma stečena kod zagrebačke univerze o pravnim i o državoslovnim naukama, mogu se izučeni pravnici pripušteni na kojoj ovamošnjom univerzi k oštrim izpitima (rigorozima) za postignuće doktorstva, s obzirom na odredbe 3. točke 2. stavke ove odluke.

Pojedini ostri izpiti (rigorozni), položeni kod zagrebačke univerze ne će biti priznati. Diplom doktora prava, redovito stečen kod one univerze, eda bude vriedio u kraljevinama i zemljama zastupanim na carevinskom vieću, mora da bude nostrifikiran po odredbama ministarstvene naredbe 6. lipnja 1850., br. 4513 L. D. Z. br. 24.

Dekanati fakulteta pravnih i državnih nauka, odnosno predsjedništva komisija za teorijske državne izpite, pozvani su da s djacima iz Istre i Dalmacije, koji će se od 1902./1903. školske godine prijaviti ili za upisanje ili za polaganje izpita, postupaju, ovim naputima.

U Beču, 10. oktobra 1902.

Sjećajte se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru

Fr. Ča da su talijanski vapori saki dan tako krcati, da nemoru kadagod ni zresta?

Jur. Ne, ako su za kraj vezani.

Fr. Ma intanto, da će sada za niš robu peljat lovranskem Talijanom.

Jur. Ja da bi oteli i njih odpeljat kamo tamo va Kabriju.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

I opet novi namet! Zastupstvo grada Pule namjerava usrećiti stanovnike opet novim nametom, kao da ih još nije dosta! Načelnik dr. Rizzi naime, sporazumno sa družbom koja ovogradsku potrošarinu u zakupu ima, predložio je u zadnjoj sjednici gradskog zastupstva, da se ubere od svake litre vina, što se u gradu potroši, 6 helera, t. j. 6 kruna po hektolitru, u korist gradske blagajne, a u ime potrošarine. To je zblijla plemenita zamisao sladkoga dra. Rizzia i njegove svojte, a pri porodu iste valjda mu je sam vrug kumovao. Postane li ovaj predlog — što nevjerojemp, jer tu imaju još i drugi činbenici da progovora — zakonom, obteretiti će najviše niže slojeve gradskoga pučanstva, napose radnički stališ, pa i vojničtvo, a, osim toga teško će oštetiti siromašna kmeta-vinogradara, koji vino već sada už tako nisku cieniu prodavati mora, da si iz toga ulrka svoj trošak za obradivjanje vinograda nihi podmiriti nemože.

Kada pomislimo, da je svatko radi pomanjkanja zdrave pitne vode prisiljen piti nješto — a to nješto jest u Istri vino — i da velika većina stanovnika za čašu vina, koju na dan pije, danas ne plaća više nego 6 h. i da bi ga ta čaša vina u buduće još jedanput toliko stajala, tada idemo u Puli zalostnoj budućnosti u susret, i to tim više, budu li i nadalje sadanji gradski „gospodari“ tako „razumno“ gospodarili sa novcem i tako preobterćenih porezovnika. To će biti valjda izraz one zahvale, odnosno obećanja, koje je pred godinu ga najavio dr. Rizzi gradskim zastupnikom, da će sa dosadanjim dohodcima podmirivati sve potreboće. Eto, kako drži rieč!

Hrvatsko kazalište u Puli. U subota davalo se komad „Ukrošena goropad“ i „Sretno novo ljeto“, a između činova pjevali su supruzi Bačić. Mi ćemo proći preko subotne predstave, jer su komadi bez dramske vrijednosti, pa se i glumci uz najbolje igranje nemogu da izkažu. Zato je ali u nedjelju „Šokica“ krasno izpala. Mi smo vidjeli „Šokicu“ predstavljati, ali tako lepo jeste ne. Krasni su prizori u kolu. Ono živo slavonsko kolo, ona vragoljasta pjesma i ono živo oko mlade snah — e pa tko nebi poskočio! Impozantan je prizor, kad se oprašna ladi Bojo, odijelac u vojnike, od svog skrbnika-očca i inatara. Čovjek bi proploko kad Bojo ma-

teri oko vrata pada i tužno pjeva: „Majo, majo miljena!“, a jaki zbor djevojaka i mladića ponavlja njegovu tužaljku „tko će tebe majo griliti; kad ja moram u boj hrliti“, a svrši u milom molu. Boju igrao je g. Bačić vanredno dobro, a isto tako i gospodja Bačić Janju i gospodja Gavrilović majku. U obće igra izpala je preko očećivanja. — Družtvo odputovalo je u ponedjeljak u Pazin na gostovanje, a u subotu biti će u Trstu, u nedjelju pako davati će u „Narodn. domu“ u Barkovljah „Šokicu“. Tržaskim Slovencem i Hrvatom preporučamo, neka ne žale truda do Barkovlja, jer će se naučiti liepog pjevanja i narodne igre.

Bezzakonja bez konca i kraja. Bit će tome godinu dana, da se je nekoliko ovdašnjih trgovaca vinom potužilo „Prometnom ravnateljstvu drž. željeznice u Trstu“, da na ovdašnjoj postaji nije nikad moguće dobiti hrvatsko-njemačkih tovarnih listova ni drugih izprava, primnica itd. U toj pritužbi molilo se ravnateljstvo u Trstu, da se uzpostave trojezične tiskanice ili pako za one, koji traže hrvatsko-njemačke.

Prometno ravnateljstvo odgovorilo je odmah, da su u vjek takove tiskanice na razpolaganje strankama u Puli, nu ako ih jednako nije bilo, da je to lih slučaj. Dobro! Jedno vrieme bilo je svega na postaji u Puli: i hrv. tov. listova i recepisa i sve ostalo. Sad na jednom je opet sve izginalo, ali sigurno ne slučajno!

Bit će naime 14 dana, da neprestano tražimo hrv.-njem. tovarne listove, ali badava! nema ih i nema. Znajući da se i na „dogani“ (carinari) prodavaju na veliko ovakve stvari, posli smo tamo da kupimo 100 tovarnih listova, ali i tamo ih nema. Znajući, da ih je carinara prije imala, pitali smo za uzrok, zašto ih nema. A znate, što su nam odgovorili? — Ni reći više ni manje nego ovo: „Pisali smo u Trst i po hrv.-njem. tov. listove, ali su nam odgovorili da ih ne imaju!“

Tu nam ponestaje i rieči i daha — a da nezabretnemo, nećemo ništa da rećemo — samo molimo slavno prometno ravnateljstvo u Trstu, da nam protumači taj slučaj! Naši zastupnici u Beču neka protumače ministru željeznica taj slučaj i onaj slučaj u Pazinu, gdje su bili naši putnici bezobrazno napadnuti, jer nisu znali govoriti na blagajni njemački sa g. činovnikom, pa da vidimo, kako će to svršiti!

Iz Altura primili smo opet neku pritužbu proti don Buzoliciu. Gospodina dopisnika i njegove prijatelje upozorujemo ovim, neka se obrate u tom poslu na drugo mjesto, naime na predpostavljene gosp. don Buzolice, jer „Naša Sloga“ neće i nemože ići po kostonj u žeravicu za ljude, koji, kada dodje do živoga, pojedu besjeđu.

Vodnjan. Koncem mjeseca oktobra vršili su se obćinski izbori u Vodnjanu. Načelnikom bijaše izabran odrjetnik dr. Ivan Mrak. U obćinsko zastupstvo spomenutog grada bijahu izabrana i dva naša kmeta korenjaka po imenu Radolović Mate (Škicin) iz Roverje i Radolović Ante (Belas) iz Marčane, a njihovim zamjenikom Juršić Mate (Ljubitić) iz Roverje.

Marčana. Barba Mate Balota govori: „Su cirkunstance ovih kraja, ke nose tako“ i u istinu ima pravo. Dakle čujte! Kako je poznato, bio je prijašnji odvjetnik učitelj g. Benjamin Deprato imenovan za Trst, kamo je i otišao. Dne 16. septembra t. g. morala se kao obćina otvoriti škola, ali na žalost ništa, jer nije bilo učitelja. Početkom oktobra poslalo je c. k. kotarsko školsko vieće u Puli ovamo mladog učitelja g. Antuna Gostinčara, da otvori školu i započne obuku, ali što se dogodilo? Dogodilo se, da mjesto 3. oktobra otvorila se škola jedva 3. novembra. Kako to? Gospodin učitelj Gostinčar predstavio se po zakonu mjestnom školskom vieću u Vodnjanu i zamolio predaju škole u Mar-

čani, nu gospoda vodnjanska ispričala su se, da sada nemogu u Marčanu, jer da imaju mnogo posla, neka ih počeka tamo, ta da će već oni doći. Gospodin učitelj rlio je opetovno da mu otvore školu, ali oni su to sve do sada napried vukli. — Mi nećemo ovdje pitati, što je tomu kriv, jer je stvar svakomu jasna, već reći ćemo samo ovo: „Takova što moguće je samo u Istri“.

Demonstracija u Zadru. Jedan putnik, koji je prispio jučer Lloydovim parobrodom „Leda“ u Pulu, pripoviedao nam, da su prekjucer veter prošli Zadrom uvožaceni mornari te išli proti parobrodu pjevajući da se ukraju. Naravski, pjevali su hrvatski, drugačije nisu znali. Za njima je sledila hrpa fakinaže sve do obale, gdje su se mornari stavili u okrug te još jednom zapjevali. To su bili sve sinovi zadarske okolice, koji su strah zadarske fakinaže u gospodskim odelima. Dok su naši mladići na obali pjevali, nisu se potudali Zadranu niti blizu, nu čim su se mladići ukrcali na brod, stadoše halabučiti, psovati, akklamirati talijanskoj narodnosti i zahtjevati od kapetana broda neka učini red. S broda pako odgovaraše nekoi putnici te zahtjevaše od nadošlih zandara, neka učine svoju dužnost te neka odstrane zadarsku futuru. Na obali nije bilo viditi redarstvenika nego samo dva zandara. Kako je stvar u gradu svršila, nije nam znao putnik javiti, nu sigurno nije slabo po Zadranu.

U Barbanu obavili su se dne 6., 7. t. mj. izbori za občinsko zastupstvo povesma tiho i mirno uprkos raznim agitacijam protivnika. Kao u trećem tako isto u drugom i prvom tielu izabrani su jednoglasno svi zastupnici. Hvala rodoljubnom tamo, napose pako našem Pavlu Špadi! **Prvi istarski Sokol u Puli** priredjuje svojim članovima počam od nedjelje 16. o. mj. pa uključivo do konca februara, plesne vježbe, i to od 3 sata po podne do 7 sati večer. — Članovi plaćaju mjesečno 2 krune, a nečlanovi 4 krune.

Pazinski kotar:

Dva učiteljska mjesta izpraznjena su na hrvatskih pučkih škola pazinskog kotara. Molbe obložene sa prilozima neka se odašalju predsjedništvu c. kr. kotarskog školskog vieća u Pazinu, što dajemo do znanja onim hrvatskim učiteljem ili učiteljicam, koje su ostale eventualno bez službe.

Talijanski prkos. Tršćanski „Zidović“ pripovieda, da su pobjegla dvojica članova c. kr. kotarskog školskog vieća u Pazinu iz posljednje sjednice, jer da je član toga vieća i ravnatelj hrvatske gimnazije g. Kos govorio hrvatski. G. ravnatelj nije se htio — po pripoviedanju rečenog listića — podati zahtjevu ugrijanih talijanskih glava — nije namio hotie govoriti talijanski, na što zapustiše talijanski kao prkosna djeca sjednicu, misleći, da će tim nekome naškoditi, a u istinu nisu nikomu naškodili, ako ne svom. U gledu, ako do njega štogod drže. O istoj stvari interpelirali su talijanski zastupnici u Beču ministra nastave te zahtjevali, neka bi ministar dignuo g. ravnatelja Kosa sa časti člana kotarskoga školskoga vieća. Kolike gluposti!

Hrvatska čitaonica u Lindaru pozivlje svoje članove na domaću zabavu, koju će obdržavati u svojim novim prostorijama u nedjelju dne 23. tek. mj. sa pjevanjem, predstavom, prostom zabavom i plesom. Početak na 7½ sati u večer. Prijatelji dobro došli! Odbor.

C. kr. ravnateljstva pošta u Trstu razpisuje natječaj na mjesto poštanskog poslovača pri c. kr. poštanskom uredu u Boljunu (III/5) uz pogodbu i polaganje jamčevine u iznosu 400 kruna.

Sa rečenim mjestom skopčane su sledede pristojbine: godišnja poštanska plaća K 450; za uredovne potrebe godišnji K 120; te pavelj za službu u iz-

nosu 140 K godišnjih. Eventualno može se preuzeti i uzdržavanje svakadašnje mešaferije na 1 konj između Boljuna i Lupoglave-stanice.

Dotične molbe treba podastrijeti ovom ravnateljstvu u roku od 3 čedna.

U dotičnim molbama treba još naznačiti doba života, svršene nauke, eventualne službe dosad obavljene, austrijsko državljanstvo, te eventualnu imovinu u mjestu Boljunu.

U slučaju, da bi se podjellio rečeno mjesto kakvom natjecatelju, koji nije kvalificiran za poštansku službu, onda morao bi se isti prije neg stupi u službe podložiti izpltu.

Faleć ovi uvjeti, onda uređ treba da se upravlja po jednom sposobnom otpremniku. Jamčevina može se položiti u gotovu, hipotekarno ili u državnim obligacijama.

Dalnja razjašnjenja kod c. kr. ravnateljstva pošta i brzjojava u Trstu.

Trgovci iz Kranjske, koji žele kupiti dobrog crnog i bijelog vina, neka se obrate na „Konsumno društvo“ u Rovinjskom selu kod Rovinja, koje imade do 1000 hl. crnog a do 100 hl. bijelog vina.

Porečki kotar:

Iz Zdrenja pišu nam 3. o. mj.: U nedjelju dne 26. prošloga mjeseca imali smo u našoj drevnoj Čabrnjici kraj Zdrenja godišnju skupštinu podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru. Poziva na tu skupštinu nismo ovaj put razasali nego na naše članove, jer smo do sada uvijek uzalud pozivali susjede i na mudrije glave nego li su naše, jer mi trebamo poduke i nauke kano ozebah sunca, ali pošto nam se nije obično nitko odazvao, pozvali smo opaj put na skupštinu samo naše članove.

Predsjednik naše podružnice, velezaslužni i neumorni naš Anto Tončić, otvorio je u urečeni sat skupštinu pozdraviv najsrdačnije sve prisutne; zatim nam po domaće razložio svrhu naše plemenite „Družbe“ te nas izvjesti o njezinom djelovanju u broju podružnica, koje da su brojnije i marljivije od naše. Premda smo siromasi i odaljeni od većih sređista, ipak nas je učlanjanih 51, a biti će nas s vremenom i više, da doprinasamo za „Družbine“ svrhe po čnoj narodnoj: zrno do zrna pogačice, kamen do kamena palača. Predočio nam je naš predsjednik korist žigica i pušćeg papira, preporučiv nam, da se uvijek služimo timi žigicami i tim papirnom. Naša „Družba“ jest — reče — naša dika i naša nada, da će nam osloboditi bar jedan dio od onih 17.000 naše zapuštene dječice, da ih privede k svietlu a da ih rieši tmine, neznanja i robstva. Govor predsjednika pozdravili smo svi prisutni živahnim odobravanjem. Zatim se upisaše novi članovi, uplatiše članarinu oni i nekoi stariji članovi. Svim pako bijaše preporučeno, da učine čim prije svoju dužnost. Sakupilo se i nješto milodara, te ćemo sve zajedno poslati glavnomu blagajniku „Družbe“. Po skupštini sakupismo se oko prijateljskog stola, uz čašu rujna vinca orila se naša mila pjesma, a kasnije se zavrtila naša mladež, dok ju stariji nepozvaše, da treba na počimak. Tako smo spojili koristno sa ugodnim u granicah pristojnosti i veselja.

Digla Zaba nogu itd. U talijanskih listovih čitamo pritužbu na ministarstvo trgovine, što nije htjelo već do sada podržavati poštarstvo-brzojavni uređ u Poreču — jer da taj uređ prelamlo posluje. Tužitelji osnivaju svoju pritužbu na stvari, da je Poreč glavni grad pokrajine, da je tu sjedište zemaljskih uređah, biskupije, c. kr. uređah itd., pak da bi se moralo rečeni uređ podržavati kano što ga podržavise u Puli, Rovinju, Pazinu, Koprju itd. Mi ne bismo imali ništa proti tomu, da se rečeni uređ podržavi, dapače to bi občinstvu došlo samo u prilog, jer bi na državnom uredu bilo valjda više reda i točnosti; ali smiešnim nam se čini, kada se ono grjezdo uzpoređuje sa Pulom, Rovinjom itd., kad

mu se pripisuju svojstva glavnoga grada itd., što u istinu nije. Ako nije ministarstvo trgovine moglo ili htjelo podržavati rečeni uređ dok se je sastajao u Poreču zemaljski sabor i dok se je nekako smatralo grad Poreč glavnim gradom pokrajine, učiniti će to tim manje sada, pošto se tamo više sabor nesastaje i pošto nema nikakve nade, da bi Poreč mogao ikada postati glavnim gradom Istre.

Koparski kotar:

Imenovanje. Ravnajućim učiteljem III. reda bijaše imenovan g. Gašpar Licul u Gorenjoj Vasi — občina Roč.

Iz Lančica primamo: U subotu 8. t. mj. bio je ponovno uapšen po c. kr. zandarima poznati suspendirani učitelj Marijan Marchi te se nalazi u zatvorima Buzet-grada. Kako kažu uzrokom je zatvora uvrieda Veličanstva: „Eto, u godini dana po drugi put!“

Kuredjenju rieke Mirne. Zemaljski odbor u Poreču doznao je c. k. namjestništvu u Trstu 200 kruna za izradnju nacarta za uređjenje rieke Mirne.

Voloski kotar:

Novi načelnik u Jolsanah. Prijatelj nam piše iz ove občine, da je tamo hvala Bogu nestalo svakog nesporazumjenja i svih zadrževica među onim čestitimi obćinari. Kod netom obavljenih izbora zastupstva složise se birati a sada izabraše složno zastupnici svojim načelnikom ugledna i veoma vrijedna muža g. Jakova Valentica, koji je od svih obćinara jednako cijenjen i štovan. Bog dao neporemtila se već nikada sadašnja sloga vrijednih obćinara Jelsanakah!

Novim načelnikom na željezničkoj postaji Matulje-Opatija imenovan je gosp. Fran Lavičić, dosadašnji načelnik postaje u ilirskoj Bistrici.

Vjenčali se. Iz Lovrana javljaju nam, da se je tamo vjenčao jučer osam dana poznati naš rodoljub i pomorski kapetan g. Frane Bašan sa gospodjom Antonijom udovom Tominić, rođenom Mohović.

Srdačne naše čestitke sretnomu paru!

Pobrao šila i kopita. Nemislite cijenjeni čitatelji, da je pobrao šila i kopita kakav postolar pak da je odnesao pete ili da je odmaglio, ne, nipošto, to je učinio, kako čitamo u vrijednom opatijskom „Nar. Listu“ plaćenik talijanske „Signoria“ Istre, zloglasni odpadnik Krstić. U spomenutom listu čitamo naime, da je morao Krstić već 15. augusta o. g. u tamiću, ali na njegovu molbu odročili su mu nastup pedepsa do 17. oktobra o. g. tada je opet zamolio odročenje do 25. oktobra, ali ni ovaj put nije pošao u hlad, već je opet molio i opet dobio odročenje do 29. oktobra. Dne 29. oktobra mjesto da nastupi pedepsu, mjesto da ide u zatvor, pobere on šila i kopita, pak biež na Rieku, odakle je prije desetak godina morao hježati u Kastavšćinu zbog svog radikalnog hrvatstva. Sada je našao utočište tamo, odakle su ga kao pošlena Hrvata tjerali. Riečki irendentasi, ponajviše istarski talijanaši, koji su ga jednom kao psa tjerali iz Rieke, danas ga primaju u svoj naručaj, jer se je iznevjerio svomu narodu, jer je izdao sve ono, što mu je prije bilo milo i sveto, jer se je podao za 100 srebrenjaka mjesečnih u njihovu službu.

Oružnici na Voloskom da su dobili nalog uhvatiti Krstića i dopeljati ga u tamiću, ali je Krstić mudra lisica, pak se iz Rieke smije i oružnikom i voloskim sudcem i gospodi na tribunalu i kod državnoga odvjetništva u Trstu.

Krstić znade, da ga riečki policija nemože i neće predati ovostranim oružnikom pak se može mirno šetati po Rieci sve do kastavske madje. Naše c. kr. sudbene oblasti nemogu se izgovarati, da nisu mogle očekivati biež Krstićev, jer su na to bile u javnih listovih upozorivane, radi toga slažemo se i mi sa „N. Listom“,

koji kaže, da čovjek mora i nehotedje pomisliti, da se sve radi sporazumno sa Krstićem. Viva la Giustizia e crepi il mondo!

Zar nismo svi jednaki pred zakonom? Pod tim naslovom primamo iz Voloskoga ovo par redak: Čitali ste bez dvojbe u naših listovih, „da ju je zafriga“ sudbenim oblastim odpadnik Krstić. Mjesto da ide „ječnik jist“, skok na Rieku i Bog teta Pole! On bi mogao svojim kumparom i zaštitnikom na Voloskom i u Trstu pisati po svoju: ki še ga višto, še ga višto! ali on toga nemože učiniti, jer su mu jasla u Poreču, dakle u ovoj polovici monarhije, i jer mora amo po Judin novac, pak če biti primljen, da stupi opet na naše tlo i uhvatiti će ga, budu li htjeli, oni, kojim je to bila već odavna sveta dužnost. Nu on je ipak pokazao, da znade nadmudriti i svoje inače mudre, pametne i oprezne „dobročinitelje“.

Ali pitajmo ga na Rieci, nek se veseli i zabavlja kako najbolje znade, pak da vidimo kako se posluja sa drugimi odsudjenici posve inače, nego li sa onim „ljubimcem“ naših oblasti.

Prošloga utorka dopeljao je u ordaštaji zatvor kotarskog suda jedan oružnik nekog kmeta iz Moščeničah, koji da je bio odsudjen na mjesec dana zatvora radi neke uvriede. Ovaj kmet imao je nastupiti pedepsu dne 22. oktobra, ali pošto se nije sam predstavio sudu, pošlaše po njega oružnika, koji ga je doveo u zatvor rečenoga dana.

Onaj siromašni kmet ostavio je kod kuće petero dječice i bolnu ženu bez pomoći i zaštite, dočim su Krstiću sudbene oblasti do tri puta dozvolile, da može kasnije nastupiti pedepsu a četvrti put, kad je konačno valjda morao u tamiću, pobžeje im izpred nosa. Prisposobite sada postupanje sa Krstićem s jedne strane, a s druge sa onim siromašnim Moščeničanom, koji je bio odsudjen jedino radi uvriede i samo na mjesec dana zatvora, dočim je Krstić odsudjen radi raznih prekršaja i više puta i na više mjeseca tamiću — a uprkos tomu šeće slobodno i danas — pak nam recite po duši, nije li umjestan naš upit: zar nismo svi jednaki pred zakonom?!

Novo kupalište u Opatiji. Francezko društvo spavaćih vagona „Vagon lit“, koje je preuzelo u Opatiji u najam palače južne željeznice, bilo se je uvježalo, da će još tečajem ove godine započeti sa gradnjom velikog i ukusnog kupališta u Opatiji. Sada nam javljaju od tamo, da su već nacrti za to kupalište gotovi, te da će se do mala sastati gradjevna komisija. Novo kupalište graditi će se na zemljištu južne željeznice, na kojem se nalazi sada fotografska radionica g. Jelušića.

Veliko i po modernih propisih sagradjeno kupalište, biti će ne samo na ures našoj Opatiji, već će se tim zadovoljiti davnoj želji većem dielu svakogodišnjih gostova.

Lošinjski kotar:

Iz Malog Lošinja primamo: Dne 28. prošloga mjeseca, uprav na Simunju, umro je nenadano poznati i od svakog cijenjeni rodoljub Simun Fučić u dobi od 77 godina. Nije bilo događaja u gradu ili u našoj narodnoj borbi, za koji se ne bi zanimao. Kod svake crkvene svečanosti vidio si starca, kod svake čestite čita iz svoje molitvene knjižice, al opet bio je veseljak i u društvu. Od svojih žuljeva uzgobjio je čestito desetero djece, od koje spominjemo vrijednog učitelja na Puntju, gosp. Antuna Fučića. Bog ušješ njega, stariću majku i ostalu braću i rodbinu u tom gubitku!

Koliko bijaše pokojnik cijenjen, vidjelo se pri njegovu sprovodu, na koji pohrliše uz mjestno svećenstvo i drugi svećenici i redovnici iz daljega, da ne spominjemo ostale pokojnikove prijatelje. Za stalno ne pretjeravamo; ako rećemo, da odavna ne bijaše u Lošinju sličnog sprovida. Pokoj mu vječni!

Za slovenske, odnosno hrvatske porotne razprave u Trstu i u Rovinju.

(Kontac.)

Odje baviti se pitanjem, u koliko je to odbiće predloga za prenos utemeljen u ustanovih kaznenno-pravnoga postupnika, jer je to zadaća visokoga c. kr. vrhovnoga kano kasacionog dvora, koji će se imati da bavi s dotičnom nistovnicom, već konstatiraju samo, da se mora način toga utemeljavanja, koji počiva na nedokazanih, samovoljnih i neistinitih pretpostavah nazvati posve novim, te da vrijedja isti duboko braniteljevu čast.

Iz izvaje obtuženoga, koje izvornik imade branitelj u rukama, proizlazi najsjajniji način samovolje i materijalne neistine shvaćanja više spomenutog zaključka sudbenog dvora, te proizlazi istotako odalle, da se je predsjednik porotnog suda poslušio nekorektnih sredstava da postigne svrhu, t. j. da bi osramotio branitelja i da izazove nepovjerenje u obtuženomu napram branitelju. Spomenuta izvaja, koju je sastavio dne 14. oktobra o. g. sa obtuženim odvjetnik Slavik, glasi:

Izjava.

Niže potpisani Ivan Škrk iz Saleza, sada u tammnici c. kr. zemaljskoga suda u Trstu, odsudjen dne 17. septembra o. g. radi zločina umorstva, izjavljujem istini za volju u prisutnosti supodpisana (odvjetnika dra. Slavika) sljedeće:

Potvrđujem, da je bio moj branitelj dr. Gustav Gregorin prije glavne razprave dva puta kod mene u tammnici, te da me je izpitivao glede umorstva, radi kojega bijah obtužen.

Potvrđujem, da mi je koli prvi tili drugi put, kadno bijaše moj branitelj kod mene, kazao, da su kazneni zapisnici sastavljeni u slovenskom jeziku, da velika većina porotnikah nepoznaje taj jezik, da bi bolje bilo kad bi se razprava vršila pred porotnici, koji poznaju dobro slovenski jezik, i da će se on (branitelj) tim jezikom služiti.

Potvrđujem, da me je branitelj upozorio na to, da će, bude li razprava odročena, trajati moj iztražni zatvor najmanje tri do četiri mjeseca više, i da me je zapitao, pošto mi je sve to razjasnio, da se odlučno i jasno izjavim, da li sam s tim zadovoljan, da se podnese molbu za drugo porotno sudiste i za odročenje razprave.

Potvrđujem, da sam na to izričito opunovlastio branitelja, da podnese molbu za razpravu pred drugim porotnim sudistem, te da želim još i danas, da se vrši eventualno nova razprava pred drugim porotnim sudistem, kod kojega će moći suditi porotnici, koji poznaju slovenski jezik.

Potvrđujem, da je medju prvim i drugim od tih pogovora sa mojim braniteljem bio kod mene predsjednik razprave i da me je upitao, da li poznam talijanski jezik i nebih li bio zadovoljan, da se vrši razprava u talijanskom jeziku, na što sam ja odgovorio, da nepoznam talijanski jezik, da razumijem samo pojedine riječi i da želim, da se vrši razprava u slovenskom jeziku.

Potvrđujem, da sam obavjestio iz vlastite volje branitelja kadno je bio drugi put kod mene, da me je posjetio gospodin predsjednik, i da je samnom govorio, kao što je rečeno.

Potvrđujem, da je branitelj neposredno pred razpravom govorio samnom nekoliko časaka, da mi priobči, da je, kao što bijaše dogovoreno, sastavio predlog za delegaciju i da misli, da će se usljed toga razpravu odročiti.

Potvrđujem, da je gospodin predsjednik razprave govorio samnom kakva tri dana poslije razprave te me izpitiva o tom, što sam sa braniteljem neposredno prije razprave razgovarao, na što sam mu gornavedeno potvrdio i opetovao kod toga, da razumijem talijanski samo pojedine riječi, napose nekoje brojeve.

Potvrđujem konačno, da je na to gospodin predsjednik nesto napisao, te me

pozvao, da se dotaknem pera, a da mi nije prije pročitao ono, što je napisao. U Trstu, dne 14. oktobra 1902.

† Ivana Škrka
po meni dr. Ed. Slavik.

Iz netom navedene činjenice proizlazi, da je, prvo, branitelj, kadno je zahtjevao delegaciju jedne druge porote, postupno posve dogovorno sa obtuženim, i drugo, da je tvrdnja spomenutog zaključka sudbenog dvora, kao da je branitelj privolu k predlogu za delegaciju neposredno prije početka glavne razprave obtuženomu sugerirao, posvema neistinita, te da je sudbeni dvor, odnosno predsjednik istoga, samovoljno, bez svakog temelja to utvrdio u tu svrhu, da bi, kao što je često spomenuto, osramotio branitelja. Nestvarni razlozi često spomenutoga zaključka, koji neimadu sa pravim pitanjem, da li je bio branitelj predlog opravdan ili ne, nikakva posla, vrijedjaju branitelja najdobrije u njegovoj časti i dokazuju, kakvimi li se sredstvi služe na trščanskom zemaljskom sudu nebi li tim zapriješili uredovanje u slovenskom jeziku i razprave u istom. I neobaziruć se na jezikovno stanovište, ne može se dosta odsuditi postupanje predsjednika, koji se je tako nekorektno uplitao u odnošaja izmedju branitelja i obtuženoga.

Nemože se istotako dostatno odsuditi običaj kod c. k. zemaljskog suda u Trstu, da se u pravdah proti slovenskim obtuženikom razpravlja pomoću tumača, što je nezakonito, jerbo kazneni postupnik pozna sudbene tumače samo za one jezike, koji nisu kod suda običajni, bez obzira na to, da se uzimlje za sudbene tumače takve osobe, koje nisu nikada polazile dotičnog izpita, i koje neimaju za tu službu nijednog drugog svojstva, van to, da se je sudbenomu dvoru prohtjelo postaviti koga, za koga misli, da pozna koliko toliko talijanski i slovenski jezik, u pojedinih slučajevih kao tumača, te ga zaprisegne kao sudbenoga tumača.

Upravo nečuveno i značajno za odnošaje na trščanskom zemaljskom sudu jest pako obrazloženje spomenutoga zaključka, koji postizava vrhunac u tvrdnji, da imade talijanstina kod trščanskog zemaljskog suda kod porotnih razprava vrijediti kao pravilo, iz čega slijedi logično, da su obtuženi radi porotnikah na svijetu, nipošto porotnici radi obtuženih, te da moraju slavenski obtuženi trpiti, da im čak u slučajevih, kad no se radi o njihovoj glavi, sude porotnici, koji nepoznaju ni njihovoga jezika niti njihovih životnih nazora i odnošaja. Značajno za protivslinu, kojom se je u ovom slučaju postupalo, je također okolnost, da je sudbeni dvor predlog za delegaciju, za kojega rješitbu je pozvano c. kr. prizvano sudiste, i koj bi se bio imao po kaznenom pravnom postupniku na poslovanje predložiti viećničkom zboru, „a limine“ odbio, a da ga nije predložio viećničkom zboru, odnosno c. kr. zemaljskom prizivnom sudistu i privremeno odročio razpravu, premda je isti predsjednik, savjetnik zemaljskog suda Pederszoll, u dvih sličnih slučajevih, u kojih se je iz istoga razloga predložilo delegaciju (tiskovna pravda Zofka Kveder proti Franu Godniku i dr., te tiskovna pravda Makso Colić proti Franu Poliću i dr.) u istom zasjedanju porotnoga suda bezodvlačno odročio urečene porotne razprave te predložio spise c. kr. zemaljskomu prizivnomu sudu na rješitbu.

To nepravilno postupanje prouzročilo je i daljniji parbenih nepravilnosti, medju kojimi je najznačajnija ona, što se je porotnikom, vieštih samo talijanskomu jeziku, za pravorijek predložilo slovenske kaznene spise, te da je bio branitelj, koji je morao ostati dosljednim, i nije bio pozvan na to, da bi ništovnice, koje je eventualno zakrivio sudbeni dvor pokrio talijanskim govorom, prisiljen govoriti u slovenskom jeziku, kojom prigodom je predsjednik, koji je bio predlog obtuženoga za delegaciju oduzeo pozvanomu

c. kr. zemaljskomu prizivnomu sudistu, prešav preko njega na dnevni red, i tim izazvao prisilni položaj, imao još toliko srčanosti, da je od branitelja zahtjevao, da izreče branitbeni govor u talijanskom jeziku, jer da moraju sveli interesi obrane prevladati narodnostne interese, nanesav tim branitelju novu uvriedu, predbacujući mu tako rekuć, da mu je stalo do narodnostne demonstracije, nipošto do koristi obtuženoga. Ovdje je svakako dozvoljeno pitanje, da li se branitelj, koji se nalazi na čovjekoljubnom i zakonitom stanovištu, da moraju svakoga obtuženika suditi sudci, koji su viešti jeziku, u kojem se obtuženi izražuje — zauzimlje za narodnostne interese, te da li nerade tako sudci, koji sude dosljedno slovenske obtuženike na temelju talijanskih razprava.

Vaša preuzvišenost je kod preuzimanja upitav ministarstva pravosudja između ostalim postavila tri načela, uvažjenja vrijedna, naime: da ima vrijediti jednako pravo za svakoga i da se pravo pred nikim neprigiba; sudbene oblasti neka se briju za prijateljsko sudjelovanje sa zastupnicima stranaka, kojih zadaće u svrhu zajedničkog traženja prava nisu ništa manje teške i odgovorne i neka se neškoditi ugledu odvjetnikah i bilježnikah, te da se može očekivati plodonosno djelovanje samo tada, bude li pozvan pravom na pravo mjesto.

Po tih trih načelih neravnaju se na trščanskom c. kr. zemaljskom sudu, kako je razvidno iz navedenoga slučaja. Slavenski obtuženi moraju pustiti, da im sude talijanski porotnici, te neuzivaju usljed toga isto pravo, kao talijanski obtuženi; ugledu odvjetnikah, koji se usudjuju tako nezakonite odnošaje pobijati, nastoje škoditi, i kao predsjednike kaznenim razpravam postavlja se muzeve, koji neznaju obuzdati svojih strasti i koji posiju za nekorektnini sredstvi, da postignu svoj cilj, koji je taj, da se sačuva talijanski značaj zemaljskoga suda.

Obzirom na navedeno, uslobadaju se potpisani upitati Vašu preuzvišenost kao upravitelja ministarstva pravosudja:

1. Je li Vaša preuzvišenost voljna, na korist pravosudja i na zaštitu prava slavenskih stranaka te ugleda obrane navedeni slučaj točno izpitati, te pobrinuti se za to, da zadobije povriedjeno pravo zadovoljstina i shodna poduzeti, da se u buduće ovakvi slučajevi više neopetuju?

2. Je li Vaša preuzvišenost voljna c. kr. državnim odvjetništvom u Trstu te istotako u Rovinju, gdje vladaju jednaki odnošaji, izdati najstrožije naloge, da budu proti slovenskim obtuženikom podnašla jedino slavenske obtužnice, te se na razpravu proti njim u predložih i govorih služila jedino slavenskim jezikom, te istotako strogo naložiti c. kr. zemaljskom sudu u Trstu kano također c. kr. okružnom sudu u Rovinju, da se pobrinu za to, da se u svakogodišnje imenike porotnikah uvrti onoliko slavenskomu jeziku vieštih porotnika, koliko i onih, koji su viešti talijanstini, čime bi se omogućilo za svaki slučaj polag potrebe sastav slavenske ili pako talijanske porotne klupe?

U Beču, dne 24. oktobra 1902.

Spinčić, Vencajz, dr. Žitnik, Pfeifer, dr. Ploj, Povše, Pogacnik, dr. Ferri, Perić, dr. Ferjančić, Plantan, Gahršček, dr. Šileny, dr. Gregorić, dr. Slama, Biankini, dr. Plavec, dr. Kramar, Březnovsky, Sokol, Kulp, Karbus, dr. Pražák, Šrámek, Horvorka, Jaroš, dr. L. Dvořák, dr. Pacák, Václav Schnal, dr. Herold, dr. Ryba, Rataj, Prašek, dr. Stransky, dr. Tavčar.

Pačuharije.

Koliko sušuru, koliko kunfužiona i kolike kumedijske su učinili šfoji u vrime misec dan. Ki je ima prilike stiti samo „Pikulo“ iz Trsta, moga se je dovoljno osvidočiti. Najprvo je bija „kvel famozo Villari“, ki im je da toliko dela; pak je per kumbi-

nacijon umra Zola, a za tim doša je in campo pokojni Mikula Tommaseo. Čz su svega šfoji o njima napinturali, more znat samo oni, ki ih svaki dan štije i ki nima drugoga dela. Već smo rekli, ki je ta Villari i kako je pasa fešte, a sad čagod o Zoli.

Emilio Zola bija je veliki franceski šlofoz, on je napisao punu kariolu libri u kima, govore, da smrdi po siru. Kad je onaj famozo Draifus bija pod procesom zaradi izdaje škreli od gvere, Zola je bija njegov branitelj. On je rompa, da je Draifus pravičan čovik, da ga ni tribe maltretat i pune bisage haraf izišle su iz štamparije u Parizu na njegovu obranu. Draifus je abrejo, pak zato su ga abrej cilog svita branili „non eskluzo il „Piccolo“ di Trieste“. Zola ni bija abrejo, ali abrej spali su mu beči na vriče, samo da ga more braniti i staviti a pie libero. I zlatni ključti oprli su teška vrata, Draifus bija je oslobođen velike denuncije, a čifutska čast obranjena pred cilim svitom. Nego, fala Boga, ni cili svit z glavom u vriči, pak više od jedan zna svu manovru na pamet. De rešto Zola je bija čovik od velike portancije, njegove ideje bile su jako visoke, samo jednu veliku peku je ima na sebi. On si je zatka u glavu, da Bog ne ežišti, pak ni štija vivotati ni u Boga, ni u Majkubozju a još manje u Svece. Ki čovik kurioz! Jene večeri lega je spati zdrav i veseja, a jutro našli su ga per kumbinacijon mrtvoga na podu; zagušija ga je po noći dim od spalhora. I čim je ta nova puknula u Parizu, razširila se i po cilom svitu, a „Pikule“ je pisa dvajset dan zajno a toj velikoj nesriči. Da vidite, koliko je toga on u tih dvajset dan nadrajša, bite se prikrižili s livom rukom.

I još ni Zola bija ni dobro zakonp, da je doša in campo drugi veliki personaj Tommaseo. Pokojni Mikula Tommaseo rodija se u Šibeniku u Dalmaciji; škole je pasa u Italiji, kad je živija i umra. I on je napisao čuda libri i on je otvorija svitu oči. Tommaseo je bija veliki prijatelj slobode, on je ljubija hrvatski narod i govortija je iz srca Slavincem: „Ljudi božji, ne dajte se u ruke Italiji, borite se složno za vašu slobodu, za vaše pravice!“ Ka diferenca med njim i gospodinom Villari! Dok je Tommaseo nagovara Dalmatince, da se drže čvrsto u bragešam, Villari bi štija ovuda kašu prodavati. Talijanski šfoji pisali su svašto, rekli su nam svašto perfid, da smo tati, jer da bimo im stili ukrasti Tommasea. — Ma ki vam ga pita, ki vam ga uzimlje, držte si ga; mi ljubimo Tommasea, jer je bija čovik od računa. Vi bite na silu stili, da je Tommaseo kako i Villari; ni istina niš, ke bele braure! Tommaseo je Tommaseo, Zola je Zola, a Villari je Villari, oh bela rajon! — I ta siromah Dalmatince dal je toliko posla šfojetima.

Kad su u Italiji čali, ča pišu šfoji, kad su doznali, kako Dalmatinci trataju njihovoga čovika, počeli su vruga delati. Valje sedute, kongresi, proteste i sto makakađ. Neki Bovio predika je, da je tribe već jedanput finit ju, da je tribe konkvistat Trst, Istru i Dalmaciju, da on već vidi duh pok. deputata Imbriani nad Kvarnerom ki stresa s rukam i viče „čapait komo ke le ora!“ I oni se već pripravljaju, već vapori Iovranski bate talijansku bandiru, a Krstić skuplja mačke i viče „ovamo, ovamo svi pod Taliju!“ — Neka samo pridu, ter neka pridu ti Talijani k nam, čemo im mi dat s kruhom! Ma ča mislite, da te doći, se ša, justo! Oni viču, rompaju a najzd „se vien sciampim e se no batim dur!“ Talijani su na glasu za vikati i za bižati; da ste ih vidili, kako su tekli u Afriki! Ni Alessandro, ni Karlo Veliki, ni Napulion nisu učinili onako vu bravuru, kako Barlatieri u Afriki; on je bija sedamdeset i pet milj daleko prez fermati se, kad je zgubija batanju. Ako su u Afriki tako bižali, ča bi bilo pak da dođu k nami? Neka samo pridu, neka; dat im je da toliko dela; pak je per kumbi-

Stari Fraka.

Trst.

Imenovanja u trgovačkoj mornarici. C. kr. pomorska vlada u Trstu imenovala čestite naše rodoljube poručnike trgovačke mornarice gg. Antuna Baša i Almeriga Kurelića iz Lovrana, te Nika Mikuličića iz Ike kapetanima duge plovitbe; a g. Ivana Mikuličića iz Ike poručnikom iste mornarice.

G. Antun Tominić, pomorski kapetan iz Lovrana, bio je imenovan stalnim poručnikom austrijskog Lloydja. Čestitamo svim novoimenovanim!

Položile izpit zrelosti. Prvih dana ovoga mjeseca položile su na ženskom učiteljskom u Gorici izpit zrelosti iz francuskog i njemačkog jezika vrlo dobrim uspjehom učenice zavoda „Notre dame de Sion“ u Trstu gospodjice: Marija Mandić, kćerka dra. Frana Mandića iz Trsta i Mira Dolenc, kćerka dra. Dolence iz Ljubljane. Čestitamo srdačno našim gospodjicam i njihovim družinam!

Pravoriek tršćanske porote uklnut. Vrhovno sudšte u Beču uništilo je ovih dana pravoriek porotnoga suda u Trstu, na temelju koje bijaše — kako javimo u svoje vrijeme — I. Štrk na smrt odsuđen radi umorstva, počinjenog na vlastitoj nevjesti. Odsuđenoga branio je odvjetnik dr. Gregorin i u ime njegovo podnio ništovnicu na vrhovno sudšte. Sa obluženim vršiti će se nova razprava pred porotom u Gorici.

Razne primorske vesti.

Imenik porotnika kod okružnog suda u Rovinju. Na okružnom sudu u Rovinju izdriehab bijaše dne 3. o. mj. imenik porotnika za buduće zasjedanje porote, koja počima dne 17. o. mj. Od 36 glavnih porotnika izvučeni su samo 4 Hrvata a svi ostali Talijani, od kojih mnogi znadu hrvatski nego ne talijanski. Od 9 zamjenika su svi do jednoga Talijani. Tako ćemo i za predstojećeg zasjedanja porote u Rovinju imati prigodu, da vidimo hrvatske obluženike sudjene od talijanskih porotnika, koji ih neće htjeti razumjeti. Tada će se pozvati tumača — bačvara, da tumači gospodi porotnikom ono, što budu izkazali svjedoci i obluženik, što je protuzakonito i što se nedogadja već nigdje u Austriji, nego još samo u Istri na veliku čast i diku našoj pravosudnoj upravi. Odatle je također razvidno koliko bijaše potrebno, da se maknu već jednom i naše občine i da pozovu visoku gospodu u Beču, koja snuju i proglašuju zakone — neka se već jednom i u Istri vrši te zakone.

Politički pregled.

U Pulj, dne 12. novembra 1902.

Austro-Ugarska.

U bečkih listovih čitamo, da se siri u tamošnjih političkih krugovih glas, da će biti carevinsko vieće za koji dan na dulje vremena odgodjeno, što je lahko moguće, jer se njegovo djelovanje vrsti neprestano oko prešnih predloga i oko izjave ministra-predsjednika, dotim čekaju na razpravu razna važna pitanja.

Na izpražnjeno mjesto ministra pravosuđa imao bi biti imenovan sadašnji predsjednik prizivnoga suda u Zadru dr. Gertscher, koji je u svoje vrijeme bio državnim nadodvjetnikom u Trstu. On je po uzgoju i po mišljenju Niemac, ali pozna hrvatski jezik. Odatle zaključuju nekiji slovenski listovi, da bi se od njega moglo očekivati više pravice nego li je imademo sada, osobito mi južni Slavenci kod sudbenih oblastih u pogledu jezikovnog pitanja.

Srbija.

Zajam, što ga je vladi privolila posljednja skupština, nije još ni sada sklopljen u Parizu. Francuzki ministar financijah, koji vodi sa srbskom vladom glade

zajma pregovore, izgovara se, da je morao po službenom poslu putovati iz Pariza, dočim bi to imao biti puki izgovor, jer se francuzka vlada nepouzda je u srbske vladajuće krugove, koji mijenjaju svako malo svoje političke nazore.

Srbski listovi iz kraljevine pišu ogorčeno proti austrijskoj vladi, koja je dala uapsiti srbskog novinara Fabrisa, urednika jednog srbskog lista u Dubrovniku i to radi veleizdaje, počinjene tim, što je priobrio neku pjesmu, u kojoj se izriče pravo Crne Gore na Boku kotorsku. Urednik Fabris nalazi se u zatvoru u jednoj tvrdjavi kod Dubrovnika. Osim njega dala je austrijska vlada zatvoriti još dvojicu srbskih novinara i pisaca.

Rusija.

Ruski ministar unutarnjih posala Pleve podnio je caru Nikoli spomenicu, u kojoj navadja sredstva i način, kako bi se imalo pomoći narodu onih pokrajinah, u kojih vlada nevolja zbog ljetoshe nerodice. Za ublaženje nevolje potrošila je vlada već do sada 33 milijuna rubalja, ali sve to nije dosta za ublažiti posve nevolju, koja vlada u sedamnaest gubernijah.

Razne vesti.

Hvatski nadbiskup. Hrvatski listovi Dalmacije javljaju, da je imenovan na mjesto pok. Fulgencija Careva, nadbiskupa na Hvaru novim nadpastirom za Hvar, Brač i Vis prečastni O. Jordan Zaninović. Isti listovi pišu, da može biti ona nadbiskupija zadovoljna ovim imenovanjem jer dobiva u novom nadpastiru osobu, dostojnu onog uzvišenog mjesta i po nabrazbi uma i po savjestosti. Istotako nadaje se, da će i u narodnom pogledu presviatli Zaninović zadovoljiti hrvatskomu pučanstvu one drevne nadbiskupije.

O. Jordan Zaninović rodio se je u Starom gradu g. 1840. Bio je tri puta redodržavnik dalmatinske dominikanske redodržave.

Premještenje? U zadnjem broju zadarske „Hr. Kruna“ čitamo viest, pripisanu njoj iz Splita, da se seli tamošnji kotarski poglavar g. Pichler na državnu policiju u Trst. Uz masnu plaću — kaže rečeni list — imati će milozvučni naslov — dvorski savjetnik.

Ako se ta viest obistini, to će najviša mjesta kod c. kr. redarstva u Trstu zaposjesti politički činovnici; nedavno bio imenovan pol. poglavar Lascajac nad-savjetnikom a sada Pichler dvorskim savjetnikom.

Dar siromašnoj sveučilišnoj mladeži u Zagrebu. U zagrebačkih novinah čitamo da je darovao hrvatskomu sveučilišnomu društvu u Zagrebu, koje podupire siromašne djake naš zemljak i dični naš starina presvj. g. dr. Dinko Vitezić 100 kruna.

Slavnoj birokraciji — spomenik. Spliško „Jedinstvo“, pišuć o uspjehu posljednjeg popisa pučanstva u Istri i Trstu — kliče, da valja postaviti spomenik birokraciji Trsta i Istre, koja je kumovala tomu popisu. Stvar je nevjerojatna — kaže spomenuti list — ali ipak istinita. Poznat je sustav, takav je, kao da nas niti neima! Izaknuv, kako je bilo kod posljednjih občinskih izbora u tršćanskoj okolici izabrano pet Slovenaca i samo jedan Talijan, i to sa samih 15 glasova većine — kaže: „Zar bi bio moguć takav uspjeh pod tako glasovitim sustavom, kad bi bilo u okolici više Talijana, nego li Slovenaca? Ako su pako u Trstu tako postupali, što je bilo teško u Istri!“

„Ništa za to, birokracija nas briše na papiru, ali Bog nas drži na svietu. Mi smo tu!“

Novi koledar „Ćiril i Metod“. Poduzetna knjižara Lav. Hartmanna (Kugli i Deutsch) u Zagrebu izdala je novi koledar pod imenom „Ćiril i Metod“, te je

odlučila podariti drušbi sv. Ćirila i Metoda za Istru od prodajne cijene 25 po sto.

Novi koledar je u svakom pogledu preporuke vrijedan. Osim valjanih članaka za pouku gospodarom imade i više uspješih slika, među kojima nalaze se i slike naših rodoljuba gg. dra. Dinka Vitezića, prof. Spincića, St. Jenka te drugih slika naših sela i gradića.

Taj koledar stoji 50 para ili 25 nvč. i pošto će ga knjižara razposlati na razne naše rodoljube, to ih ovim molimo, da ga u interesu naše „Družbe“ u što više iztisakā razpačati nastoje.

Volki Karlovac. U posebnom izdanju od 2. novembra priobćuje „Karlovčki Glasnik“ ovo: G. gradski načelnik Josip Vrbanić primio je danas od kr. velikoga župana županije zagrebačke presv. g. Budislava pl. Badisavljevića sledeće: „Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 30. novembra 1902. br. 85.917, kojom se razširuje teritorijalni obseg slob. i kr. grada Karlovca: Na temelju § 5. zakona od 21. junija ob ustroju gradskih obina u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji obnalaži kr. zemaljska vlada odjel za unutarnje uz odredbenje zaključka skupštine županije zagrebačke od 26. junija 1899. toč. III. odredili, da se danom 1. jenera 1903. slob. i kralj. gradu Karlovcu iz upravnoga kotara karlovačkoga pripojiti imade: 1. Upravna občina Banja sa poreznimi občinami Banja, Hrnelić i Jelsa velika. 2. Upravna občina Švarča sa poreznimi občinami Kamensko, Mekušje, Mostanje, Švarca velika, Švarca mala i Turanj. U Zagrebu, 30. listopada 1902. Dragutin grof Khuen-Hedervary v. r. — Rečeni list dodaje tomu: Time je sretno kraju privedeno ovo veliko i životno pitanje našega grada koje je punih 30 godina bilo predmetom molba i želja stanovništva grada i susjednih obćina. Grad Karlovac brojiće sa novo pripojenimi obćinama prema tome 16.941 duša u 1678 kuća, a u površini od 14.508 katastralnih jutara.

Novinarstvo. Pod naslovom „Narodna obrana“ počima izlaziti prekosutra u Osijeku, glavnom gradu Slavonije, novi hrvatski dnevnik na opozicionalnom stanovištu. Taj list, kako obećaje boriti će se u jednu ruku sa domaćim nemarom i nesvješću, a u drugu sa prkosom, mržnjom i neprijateljstvom tuđinskoga pogodanog elementa, kojem su bogata Slavonija, a napose Hrvatsstvu gotovo sasvim otuđeni grad Osijek postali slobodnim prištem. Zaista težak podhvat u skoro posve poniećenom gradu Osijeku, a uzmemo li političke odnošaje u Banovini, odnosno vladajući sistem u obzir — komu je, kako se čini najotmenija zadaća svaku istinitu i slobodnu rič nasilnim načinom zatriti — tada se moramo radovati odvažnosti, koju takav podhvat iziskuje. — Bilo sretno!

Irredenta na djelu. Odbori irredentistički, što su se osnovali u Rimu i u Mletich, rade živahno oko oživtorenja „narodnog programa“, t. j. pripojenja k Italiji nespašenih zemalja, t. j. Istre, Trsta, Goričke, Dalmacije, južnoga Tirola itd. Odbor rimski već je tiskao i poštanke dopisnice, koje razturuje po svietu. Preko mora vidi se kopno, po vrh njega slika Garibaldi, sa napisom: „Se anche non potrò recarmi, mi farò trasportare su di un canone per...“ Po vrh toga je zvezda — framasonska! Na gornjoj lievoj strani dopisnice je pet grbora, među kojima i onaj Dalmacije i Istre. Svi su ti grbovi, skupa sa djevojkom, opasanom talijanskom trobojnom, crnim velom omotani, i vezani gvozdenim lancem, koji je privezan o stup, na kojemu je grb Austrije, a dolje je napis: „E dopo 30 anni siamo ancora...“ (i nakon 30 godina mi smo još svezani!) Naši službeni krugovi na sreću nećuju ništa i nevide, pak za njih i nepostoji kakva pogibelj. Za njih su ovi pojavi i

čitavo djelovanje „irredente“ same „djetinjarije“ ili plod ugrižanih moždžana „nezrelih mladića“. Blaženi siromašni umom!

Novi skladba Broževa. Tiskom i nakladom g. I. Stjepušina u Sisku izasla je skladba, pod imenom: „Stan te zvezde, stan“ mjeseca“. Serenada za tenor ili sopran uz pratnju glasovira, skladao Vilim Gustav Brož, riči od V. Halka. Ova serenada, veoma je krasna i vrlo lahka, kao što je i pratnja za glasovir također veoma krasna i lahka, te stoji: 1 komad 2 kruna.

S toga se preporuča solo-pjevačicama i pjevačima, kao i društvima, koja priredjuju koncerte, da iztaknu što novoga za popuniti razpored koncerta.

„Ike“ izplaćena. U riečkom „N. L.“ čitamo, da je ovih dana izplatio englezko parobrodarsko društvo „Canard Line“ ugarsko-hrvatskomo parobrodarskomu društvu na Rieci 50.000 kruna kao odštetu za potopni parobrod „Iku“, koj bijaše prije par godina od englezkoga parobroda „Thyria“ pred riečkom lukom na dno bačen. Sud je naime priznao krivicem kapetana englezkog parobroda te je njegovo društvo moralo platiti odštetu. Kako je poznato, bijaše i kapelan nesretne „Ike“ Forenpoher od zadnje molbe nevinim proglašen. Isti list javlja, da su dobili i nekiji nasljednici poginulih kod onog sukoba nesto odšete.

Hotel za Hrvate u Beču. G. Lujo Ružić, trgovac sagradio je u Beču u sredini grada krasnu palaču, u kojoj je uređeno svratište ili hotel za 52 osobe. To svratište hvale iste bečke novine, te se preporuča Hrvatom, koji zalaze u Beč, gdje se mogu nastaniti udobno u društvu svojih zemljaka.

Uredjenje plaće pomoćnih poslužnika kod carskih ureda. Iz Beča nam pišu, da će do malo izći naredba svega ministarstva, kojom se uređuju plaće pomoćnih poslužnika kod erarnih ureda. Ovo uredjenje bijaše vrlo potrebno pošto bijahu početkom o. g. uređjene plaće stalnih državnih poslužnika.

Novi plaća pomoćnim poslužnikom, bila bi za sve urede — izuzam one pošte i brzojava — polag grada u kojem služe, sledeća:

I. vrsti do 5 godina kruna 2-60 na dan; od 5—10 godina K 2-90 na dan; od 10—15 godina K 3-20 na dan; od 15—20 godina K 3-40 na dan; preko 20 godina K 3-60 na dan;

II. vrsti do 5 godina službe K 2-40; od 5—10 god. K 2-70; od 10—15 god. K 3; od 15—20 godina K 3-20; preko 20 godina K 3-40;

III. vrsti do 5 godina službe K 2-20; od 5—10 god. K 2-50; od 10—15 god. K 2-80; od 15—20 godina K 3; preko 20 godina K 3-20;

IV. vrsti do 5 godina službe K 2; od 5—10 god. K 2-30; od 10—15 god. K 2-60; od 15—20 god. K 2-80; preko 20 godina K 3.

Za pomoćne poslužnike kod pošta i brzojava bila bi dnevna plaća polag grada, u kojem dotičnici služe:

I. vrsti izpod jedne godine službe K 2-40; od 1—3 god. K 2-60; od 3—5 godina K 2-80; preko 5 godina K 3;

II. vrsti izpod 1 god. službe K 2-20; od 1—3 godine K 2-40; od 3—5 godina K 2-60; preko 5 godina K 2-80;

III. vrsti izpod 1 godine službe K 2-10; od 1—3 god. K 2-30; od 3—5 godina K 2-50; preko 5 godina K 2-70;

IV. vrsti izpod 1 god. službe K 2; od 1—3 godina K 2-20; od 3—5 godina K 2-40; preko 5 godina K 2-60.

Osim toga sadržavati će ta skupna naredba propise glede počitnica, glede vojničke službe, glede bolesti, odpusta, odkaza i glede obskrbe u starosti, za udove i siročad. Ove ustanove imadu stupiti u kriepest već 1. novembra 1902.

Novjerujte mačkama! Madjarske novine pripovijedaju, da je bila neka stara učiteljica, imenom Irma Kaleczky tako zaljubljena u mačku. (Tako i teta Ambrozija. Op. slagara). Da ih je imala uvijek punu kaću te ih ljubežno odgajala i hranila. Zadnjih dana nabavila je još jedno mačka, vrlo veliko i krasno blago. Videći pako, da se to mače neda kod nje udomaćiti i da njoj je već dva puta pobjegao iz kuće, uze ga sobom u svoju spavajuću sobu.

Sliedećega jutra kad je u sobu stupila slugkinja, da pruži kavu gospodarici, poskočila je natrag sva prestrašena. Operila je naime svoju gospodaricu svu razmrcvarenu i ogrezlu u krvi a mrtvu na postelji. Mačak, što no ga je bila neoprezna starica uzela sobom u sobu i na postelju, bijaše pobiesnio te je u biesnilu svojoj gospodarici sav vrat razmesario.

(Ovaj primjer morao bi potaknuti osobito naš narod u Istri, da se čuva dvostruko više, nego li drugdje od mačaka. Kod nas bo nisu samo pogibeljni četveronožni „mucici“ i „mucice“, već su još mnogo pogibeljniji i dvoonožni „morići“ i „sošice“. Op. slag.)

Razni prinosi.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istra darovao je gosp. Lovre Margan, Draga—Susak, prigodom obnove predplate na naš list 1 krunu. Živio!

Za „Djačke pripomoćno društvo u Pazinu“ prispjeli su tekom mjeseca srpnja sliedeći prinosi:

a) **u temeljiteljni:** P. n. Franko-kola Franjo, župe-upravitelj — Kringa K 10; Koruza Ivan, župnik — Klana K 30;

b) **redoviti:** P. n. Rebek Pravdoslav, c. kr. kotarski veterinar — Pazin K 10; Gortan Josip, kapelan — Lovran K 8-40; Nežić Anton, nadučitelj — Pican K 10; Sedmak Jakov, župnik — Kršan K 10; Braća Mrčić — Metković K 10; Markić Matej, župnik — Golac K 10; Baritević Pave — Trst K 20; Dominiko Henrik, c. kr. profesor, Franković Franjo, c. kr. profesor, Glavina Blaž, I. kurat kaznionice, Kramberger Franjo, II. kurat kaznionice, Kregan Rudolf namjest. oficijal, Kristofić Matko, učitelj, Kusar Valentin, c. kr. profesor, Pančur Franjo, c. kr. profesor, Subić Albert — Kopar po K 5; N. N. — Kanfanar K 10; Rojč Milan, kr. bilježnik — Belovar K 10; Flego Franjo — Buzet K 20; Zidarić Ante, župnik — Savudrija K 10; Sebasta Ante, kapelan — Cerje K 10; Krmpotić J. i dr. — Pula K 10; Flego Ivan, kapelan — Strped K 10; Bastianić Josip, kapelan Sv. Marija od zdravlja K 10; Marušić ud. Karla — Veprinac K 20; Peršić Andre, pomorski kapetan — Veprinac K 20; Rajčić Albert, učitelj — Veprinac K 10; Gršković dr. Anton, kanonik — Krk K 10; Bonifacić Klement, biskupski tajnik — Krk K 10; Nežić vitez Anton, dekan — Čepić K 10; Lokar Artur, c. kr. bilježnik — Kanal K 5;

c) **podupirajući:** P. n. Franković Marija, Contin ud. Apolonija, Incontera Karolina, Kristofić Sigismund, Kristofić Vilim, Kristofić Olga, Kristofić Nada, Kristofić Pavla — Kopar po K 1; Orel Franjo, učitelj — Korle K 2;

d) **darovatelji:** P. n. Matejčić Franjo, c. kr. zemaljski školski nadzornik — Trst K 50; Jug Andrija — Pazin K 2; Uprava „Narodnih Novina“ — Zagreb, sabranih K 6; Jakac Jakov, učitelj — Kopar K 5; Rebek Pravdoslav, c. kr. kotarski veterinar — Pazin K 2; Flegar Josip, župnik — Šušnjevica prvih K 20; U ime Božje — Istra K 500; A. S. — Trst K 20; P. S. — Trst K 20; P. F. — Trst K 10; Flego Ivan, kapelan — Strped K 70; Glavić Ferdo — Dubrovnik K 20; Andrović Dragutin, kapelan — Trst K 20; Vučković Gjuro, trgovac — Trst

K 10; N. N. na trgu Stazione K 20; Orbanov — Trst K 10; Pokrajinski zastupnici na oprostu — Kopar K 154; Varto I. župnik — Basovica K 20; Uprava Hrvatske — Zagreb K 9-84; Blažić Ivan pomorski kapetan — Veprinac K 2; Blagor, Ivan — Veprinac K 2; Ellner Ante, župnik — Veprinac K 6; Ryslavi Franjo, župnik — Mune sabrao na Mandaleninu K 10-11.

Plemenitim darovateljem svesrdno zahvaljuje se Odbor.

Danka, Hrvatski koleđar svetogeronimskog društva za godinu 1903., netom je izišao i može se dobiti uz nisku cieniu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista Pula, Via Sissano.

Listnica uredništva i uprave.

Gosp. dopisniku iz Beča. Uz najbolju volju nismo mogli uvrstiti u današnji broj dopis od 11. t. mj. Isto vriedi i za ostale dopisnike.

Na mrtvih dan.

Na groblju tom se, gdje no zemlja cela, Križevi množe, s njim i stiri snovi, I broj se veća, raste, ko grobovi — Vasmira ravni cvieće i opielat!

Davno je krvca na Golgoti vrela Iztekla, davno tište svijet okovi; U tom životu križi uvijek novi, Teži neg svi ti, teži kama biel.

A gruda praša, more želja pusto, Tu ljudsko srce ko bez ruža krsi, Neostvarivih nada — groblje gusto —

I traje borba, duh se ne odmara Dok shrvan klone, tu, gdje križ mu stisli, Nad idealim, tu, i nada vara ...

Novembar.

Sušti na deblu ko da s tih cvili Na buri hladnoj lišće razriedjeno, Gdje no je tanko granje ogoljeno, Tu, gdje su cvietci mirisavi bili.

Izježli čari još u zelen-svili Gore i ravni — polje sve crveno; Tu ruža oko traži zamišljeno, Tu srce želi, neki spomen miji,

Što hrlu gine, tek se tromo vraća, Prirode milje: oni cvietci mali I sunca žarkost ... ko ljubavi kraća

Sreće je doba. — Sladke uspomene Ko lišće venu, kano modri vali U mora razu, gdje i bijele pjene —

Split. **Gjuro Palavrić.**

Br. 123 h.

Oglas!

Usljed odluke občinskoga zastupstva, stvorene u sjednici 11. septembra g. 1902., otvara se natječaj za mjesto občinskoga tajnika-blagajnika sa godišnjom plaćom od 800 kruna a. v., izplativih u mjesečnih postecipatnih obrocih iz občinske blagajne.

Natjecatelji za spomenuto mjesto imaju dokazati poznavanje talijanskoga i hrvatskoga jezika u govoru i pismu, i predložiti svoje molbe za vrijeme mjeseca novembra 1902. pod-pisanomu

Glavarstvu občine
Barban, 30. oktobra 1902.

Načelnik
Malobitich.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO
za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretne osiguraju proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tuđinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo niže cene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

= Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjeđoča za oprost od prisutne službe. 3. „Omni-bus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedoča za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočama. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobilni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonilbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnica. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojnika (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedoča za djake i molitelje. 15. Popis, izbornica (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mlavca. 26. Ogledni listić o umrlim. 27. Obilježsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Obćinska svjedoča za bojnice. 35. Knjižice sa kuponji za doznacbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupina. 12. Izkaz uplaćenih i zastalnih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obilježsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Ruzrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske vijesti. 16. Svjedoča. 17. Odpušnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31/7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrasce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G k § 5. 27. H k § 7. 28. I k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za društva za štednja i zajmovo te štedionice.

1. Domaćnice. 2. Zadrudne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadrudnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajčisenovice. 11. Knjiga uložaka za občine štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga pričuva. 5. Zadrudne knjižice.

6. Tiskanice za c. kr. poštne i brzojavne urede na selima.

1. Quitting za poštare u obće. 2. Quitting za godišnji paušal. 3. Quitting za „Bestelgebühr.“ 4. „Bericht“ za dopisivanja s ravnateljstvom. 5. Consignation za „Pensionsverein.“ 6. Verzeichnis à Conto-Abfuhren. 7. Verlags-Ansuchen und Cassastands-Nachweis. 8. Quartals-Ausweis, na pol arka. 9. Consignation für erhaltene Verläge. 10. Ausweis über die portopli-Pakete. 11. Quitting für Telegraphengehalt. 12. Verzeichnis der Pensionsmitglieder.

7. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tuzbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

8. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegsmarine.“ 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije“ u Antilu, Kubu itd.“ 3. Pjesma: „Pjesme pomorice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I.“ u Kretu.“ 4. Pjesma: „Rat u Kimi ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspern“ u Kinu.“ 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeska.

Osim gornjih tiskanica imade pod-punu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omeći u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Književne vesti.

„Pobozni mornar“ jest naslov molitvenika, kojega je napisao veleč. gosp. Karlo Kokolj, kapelan c. i. k. mornarica u tiskala naša tiskara. Molitvenik je odobrio krčki biskup presv. g. A. Mahnić te vojnički biskup Bielopotocky. Cijena u platno vezanu 70 h. s poštarinom.

Spomen-knjiga iz Bosne. Uredio ju dr. Ivan Šarić kanonik vrhbosanski. Str. 234 u velikoj četvrtini sa 147 izvornih slika. Cijena u sjajnih originalnih koriceh sa zlatorezom 20 kruna. Tisak Antuna Scholza u Zagrebu a naklada kaptola vrhbosanskog.

Ovu krasnu knjigu izdao je vrhbosanski kaptol u spomen 50godisnjice biskopovanja hrvatskog vladike Njeg. preuz. J. J. Strossmayera, te je zaista dostojna izdavalteja i velikog biskupa.

Knjiga je razdijeljena u četiri diela. Prvi dio posvećen je samomu svećaru. Uvod mu napisao sam vrhbosanski nadbiskup presvj. g. dr. Stadler. U drugom dielu prikazane je poviest bosanske biskupije od vještog pera prof. Hoffera. Treći dio govori o katoličkoj crkvi od postanka do danas. U četvrtom dielu opisuje preč. g. Milko Cepelić prekrasnu djakovačku crkvu.

Mi preporučamo toplo ovu krasnu knjigu svakomu, koji može potrošiti K 20 jer služi našoj literaturi na ponos a izvanjsinom na ures.

Svjetska knjižnica. Od nove godine 1902. izdavat će g. Is. Velikanović u Mitrovici zbornik najboljih pripovjedna sviju naroda pod imenom „Svjetska knjižnica“, koja će izlaziti svakoga 15. i 30. u mjesecu u svezkama od 6 tabaka (96 stranica), u formatu Matičina izdanja Senoih djela i Slavenske knjižnice. Štampat će se tako, da se svako djelo može zasebice uvezati. Prva će svezka izići polovicom mjeseca prosinca, a započet će velikim romanom F. M. Dostojevskoga: „Bratje Karamazovi“. Iza toga će prvo doći na red glasovito djelo H. Sienkiewicza „Bez dogme“.

„Svjetskoj knjižnici“ je godišnju predplata zajedno s poštarinom 16 (šestnaest) kruna, na pol i na četvrt godine razmjerno.

Preporučujemo ovo izdanje hrvatskomu čitalačkomu svijetu, knjižnicama, društvima i svakomu, tko želi malim troškom okupiti najbolja djela svjetskih književnosti u hrvatskom prijevodu.

Filijalka

C. kt. priv. anstr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu
 prima: Uplate u krunama
 proti kojima blagajne dostojitlji:
 sa predobjavom od 4 dana po 2 1/2 %
 „ „ „ 8 „ „ 3 %
 proti pisanim za izplatu na ime:
 sa predobjavom od 4 dana po 2 1/2 %
 „ „ „ 8 „ „ 3 %
 „ „ „ 30 „ „ 2 1/2 %
 a zlatnim napoleonima proti pisanim za izplatu:
 sa predobjavom od 30 dana po 2 1/2 %
 „ „ „ 3 m. „ 2 1/2 %
 „ „ „ 6 m. „ 3 %
 Za bone blagajne i za pisma za izplatu u krunama, koje su već u prometu, stupa u kriptost nova kamatna ljestvica dne 12. marča, 16. marča, odnosno 7. aprila, 1. 6. po odnosnoj predobjavi.
 Okružni odlet u krunama raspodjelivo a mjesec 2%, na svaku svotu.
 Kruno i napoleoni u tekućem račun: Uvjeti se sklappaju prigodice već prema roku predobjave.
 Izdaje doznačnice:
 za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove varj, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropolju, kao također za Zagreb, Arad, Bielez, Gablonz, Gmndac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Sazs i Solnograd bez troška.
 Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vrijednosnih papira.
 Prima uplate odrezaka, izvorenih vrijednosnih kano i uplate na vrsti.
 Daje preduglove na Warrant i vrijednosni uz najumjerenije uvjete.
 Preduglove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgovce po vrlo umjerenih uvjetih.
 Kreditna pisma izdaje za kojegod trg.
 Uložci u pohranu. Primaju se u pohranu vrijednosni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obratit se na blagajne zavoda.
Mjensbene naputnice.
 Blagajne zavoda izplaćuju mjensbene naputnice talijanske banke u talijanskim krunama ili u krunama po danjem tečaju.
 Trst, 6. marča 1902.

Svoj k svome!

Brat „Sokol“.

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadjaja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije cijene.

Ivan Videka, krojački majstor.

Marko Zović

krojački majstor

u PAZINU (u kući gdje se nalazi ljekarna k sv. Cirilu i Metodu)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obuće u najfinijoj ili najproštijoj tkanini. Odiela imade također gotovih u zalihii koli za odrasle toli za djecu, zalihii haveloke itd. Cijena raznih odijela i haveloka jest prema vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatlu zalihu raznih tkanina za odijela na melar, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odijela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrijeme uz osobitu pažnju bez bojazni utakmice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenxi, podružnica stolarske zadruga u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

„Svaka je konkurencija nemoguća, jer je pokućstvo iz prve ruke.“

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST - BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama. Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje besplatno: Ilustrovane popise, originalne nacрте osnova, pregled sobnih namještaja. Najveća solidnost, elegantnost i jeftina cijena.

Slovečki profesorji mediciae in zdravici pripravljajo

Tinktura za želodec

lekararja Piccoli - ja v Ljubljani

dvornega zalagatelja Nj. svet. papeža

koj sredstvo, ki krepča želodec, vzbujja tek, pospešuje prebavljanje in odprje telesa posebno zdravilna za one, ki trpo na zastaranem zaprtju.
 Tinktura za želodec raspodijela lekarar Piccoli v Ljubljani v stakljicah iz 12 steklenicami za K 2-52, iz 24 steklenicami za K 4-80, iz 36 steklenicami za K 7, iz 270 steklenicami za K 13. (Pošilni paket pod 5 kg.)
 Jo v razprodaji v lekararni v Gorici, Tolminu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmaciji! A 30 h. steklenica.

Zvonaru!

ne puštaj, da ti se prah sa umjetnog cvieća krpom briše ili tuče. Ako ti je što pokvareno, naručiti ćeš drugu robu, najbolje i najjeftinije kod

ANE RUPNIK,

Ljubljana, S. Petra cesta 13.

Odvjetnik

Dr. M. Trinajstić

preuzeo je odvjetničku pisarnu dra. Josipa Stanića na Voloskom.

Istarska Posujilnica u Puli.

koji uplaćuju zadrudnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4 1/2 % kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložnja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.
Zajmovo (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9-12 sati pr. p. i 3-7 sati po podne; u nedjelja i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9-12 prije podne.
Društvena pisarna blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lijevo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

Pčelno - voščene svieće

kilogr. po K 4-90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.
 Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voščeni cvietem itd. kg. po K 8-
 Iste okrašene s odličijim cvieticama 2-40
 Tamnjan lagrima, najfiniji 2-40
 1-20
 Voščeni ovitki, bijeli i bojadisani kg. po K 4-90
 Isti okrašeni u reliefu i zlatom 8-
 Svieće za bošino drvo u 6' bojai 3-
 Svieće i tarte. I austr. sastav 4-40
 Svieće i tarte. I talijanski sastav 3-
 2-40
 II 2-
 Voščeno platno za oltare, melar 2-
 Svieće za pogrebe po vrlo niskaj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamšim sa 2000 kruna.
 Gersheimovi stenji (šilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako mješav pilomica (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cijene.
 Preporučam se pretastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najpozornije.

J. KOPAC, veštarnica u Gorici.

RODOLJUBI!

Kupujte samo Cirilo - Metodijske žigice!

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE
 koliko za domaću, toliko za uporabu obrata.
 — Jedini i najnoviji sistem —
 dobiva se kod tvrdke
MARIA SIMEONI
 Trst, Corso N. 35.
 Vlastita i odlikovana tvornica za
MALJE I ČARAPE:
 Via dell' Olmo 7 - Trst.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
 na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
 u prvom katu.
 U zalihii imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, krojački majstor.